

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ**

ΓΝΩΜΗ

Γ9/2021

(Της διαδικασίας του άρθρου 2, παρ. 2, περ. γ, υποπερ. γγ' ν. 4013/2011)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα την 26^η Μαΐου του έτους δύο χιλιάδες είκοσι ένα (2021), ημέρα Τετάρτη, και ώρα 09.30 π.μ. στα επί της οδού Κεφαλληνίας 45 και Κομνά Τράκα, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** (εφεξής και Αρχή) μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

- 1. Πρόεδρος:** Γεώργιος Καταπόδης
- 2. Αντιπρόεδρος:** Αδάμ Καραγλάνης
- 2. Μέλη:** Δημήτριος Σταθακόπουλος (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Ερωφίλη Χριστοβασίλη (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Κωνσταντίνος Βαρδακαστάνης (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Γραμματέας: Αικατερίνη Αλτιπαρμάκη, Δ.Ε. Διοικητικών Γραμματέων.

Εισηγήτριες: Ελένη Σταθοπούλου, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. και Κωνσταντία Πατελοδήμου, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Πληροφορικής της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης παρέστησαν (όλοι με τηλεδιάσκεψη) οι ανωτέρω εισηγήτριες, καθώς και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Εθνικής Βάσης Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων και Ηλεκτρονικής Υποστήριξης Λαμπρινή Σπανού, η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Μελετών και Γνωμοδοτήσεων Μίνα Καλογρίδου, η Προϊσταμένη του Τμήματος Γνωμοδοτήσεων Χριστίνα Καζιρή, ο Προϊστάμενος του

Τμήματος Μελετών Γεώργιος Κυρίτσης, καθώς και εκπρόσωποι από το Υπουργείο Ανάπτυξης & Επενδύσεων, από το Υπουργείο Υποδομών & Μεταφορών και από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης. οι οποίοι αποδεσμεύτηκαν πριν από την έναρξη της διαδικασίας της ψηφοφορίας των μελών της Αρχής και τη λήψη της απόφασης.

Θέμα : Διατύπωση γνώμης της Αρχής σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ' υποπερ. (γγ) του ν.4013/2011 επί σχεδίου Κοινής Απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, με θέμα *«Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Γενικών Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)»*

I. Διαδικαστικά

Με το από 13.05.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (αρ. πρωτ. εισερχ. Αρχής 2738/13.05.2021) διαβιβάσθηκε στην Αρχή σχέδιο Κοινής Απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης και διατυπώθηκε αίτημα περί παροχής γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει.

II. Η υπό εξέταση ρύθμιση

Το υποβληθέν στην Αρχή σχέδιο Απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Επικρατείας έχει ως εξής:

«ΑΠΟΦΑΣΗ

ΘΕΜΑ: *«Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Γενικών Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)».*

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΚΑΙ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις ως ισχύουν:
  - 1.1 Του ν. 2690/1999 (Α'45) «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις».
  - 1.2 Του ν. 4013/2011 (Α' 204) «Σύσταση ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων - Αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν. 3588/2007 (πτωχευτικός κώδικας) - Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις».
  - 1.3 Του ν. 4412/2016 (Α' 147) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)».
  - 1.4 Του ν. 4472/2017 (Α'74) «Συνταξιοδοτικές διατάξεις Δημοσίου και τροποποίηση διατάξεων του ν. 4387/2016, μέτρα εφαρμογής των δημοσιονομικών στόχων και μεταρρυθμίσεων, μέτρα κοινωνικής στήριξης και εργασιακές ρυθμίσεις, Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021 και λοιπές διατάξεις».
  - 1.5 Του ν. 4601/2019 (Α'44) «Εταιρικοί μετασχηματισμοί και εναρμόνιση του νομοθετικού πλαισίου με τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων στο πλαίσιο δημόσιων συμβάσεων και λοιπές διατάξεις.»
  - 1.6 Του ν. 4622/2019 (Α' 133) «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης».
  - 1.7 Του ν. 4623/2019 (Α'134) «Ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών, διατάξεις για την ψηφιακή διακυβέρνηση, συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις και άλλα επείγοντα ζητήματα».
  - 1.8 Του ν. 4674/2019 (Α'137) «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις.
  - 1.9 Του ν.4704/2020 (Α'133) «Επιτάχυνση και απλούστευση της ενίσχυσης οπτικοακουστικών έργων, ενίσχυση της Ψηφιακής Διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις»
  - 1.10 Του ν. 4727/2020 (Α'184) «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024)

Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις»

1.11 Του άρθρου 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α' 98).

1.12 Του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 910/2014 σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ (OJL 257, 28.08.2014, ρ. 73)

1.13 Του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (OJL 119, 04.05.2016, ρ. 1)

1.14 Του π.δ. 25/2014 (Α' 44) «Ηλεκτρονικό Αρχείο και Ψηφιοποίηση εγγράφων».

1.15 Του π.δ. 28/2015 (Α' 34) «Κωδικοποίηση των διατάξεων για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία».

1.16 Του π.δ. 147/2017 (Α' 192) «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης».

1.17 Του π.δ. 39/2017 (Α' 64) «Κανονισμός εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών ενώπιον της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών.».

1.18 Του π.δ. 80/2019 (Α' 118) «Διορισμός του Κυριάκου Μητσοτάκη του Κωνσταντίνου, Αρχηγού του Κόμματος της «Νέας Δημοκρατίας» (Ν.Δ.) ως Πρωθυπουργού».

1.19 Του π.δ. 81/2019 (Α' 119) «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους – Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων».

1.20 Του π.δ. 83/2019 (Α' 121) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

1.21 Του π.δ. 84/2019 (Α' 123) «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».

1.22 Του π.δ. 40/2020 «Οργανισμός Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης» (Α' 85).

2. Τις αποφάσεις:

2.1 Την υπ'αριθμ. ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 (Β' 1301) «Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης».

2.2 Την υπ'αριθμ. ΥΑΠ/Φ.60/86/1435/2012 (Β'1876) «Καθορισμός διαδικασιών υποβολής αιτήσεων έκδοσης, ανάκλησης, ανανέωσης ψηφιακών πιστοποιητικών καθώς και ανάκτησης του ψηφιακού πιστοποιητικού κρυπτογράφησης μέσω των ΚΕΠ (Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών) ως Εντεταλμένων Γραφείων».

2.3 Την υπ'αριθμ. ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2013 (Β'401) «Ρυθμίσεις για α) τη διαδικασία και τον τρόπο ηλεκτρονικής επιβεβαίωσης της λήψης και της ασφαλούς χρονοσήμανσης, β) τις προδιαγραφές και τα πρότυπα του συστήματος για τη γνωστοποίηση εγγράφων σε φυσικά πρόσωπα ή ΝΠΙΔ με χρήση ΤΠΕ και γ) την ηλεκτρονική διακίνηση εγγράφων μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα και των φυσικών προσώπων ή ΝΠΙΔ».

2.4 Την υπ' αριθμ. ΠΟΛ 1274/27.12.2013 (Β'3398) απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών «Αποδεικτικό Ενημερότητας άρθρο 12 ν. 4174/2013 (ΦΕΚ 170Α'), όπως ισχύει».

2.5 Την υπ' αριθμ. 56902/215/19.05.2017 (Β'1924) Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης με θέμα «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)».

2.6 Την υπ' αρ. Υ6/09.07.2019 (Β' 2902) απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υπουργό Επικρατείας».

2.7 Την υπ' αριθμ. 79595/30.07.2019 (Υ.Ο.Δ.Δ. 507) κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Διορισμός μετακλητού Γενικού Γραμματέα Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων».

3. Τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 36 και της παρ. 10 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016 (Α'147) με τις οποίες χορηγείται εξουσιοδότηση για την έκδοση της παρούσας.

4. Την με αρ. .... σύμφωνη γνώμη της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.)

5. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Άρθρο 1

Ορισμός και πεδίο εφαρμογής

1. Στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης λειτουργεί κεντρικά το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα - Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΟΠΣ -

ΕΣΗΔΗΣ), εφεξής το «Σύστημα». Ως «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» σύμφωνα με την περ. 32α της παρ.1 του άρθρου 2 του ν.4412/2016, εφεξής το «Υποσύστημα», νοείται το πληροφοριακό σύστημα, το οποίο αποτελεί μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημόσιων συμβάσεων και συμβάσεων με τη χρήση και εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).

2. Το Υποσύστημα συμμορφώνεται με: α) τις απαιτήσεις του Παραρτήματος IV του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 και β) τους κανόνες του άρθρου 36 και των άρθρων 22, περί κανόνων που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες, και 37 του ν. 4412/2016 περί πολιτικής ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ. Πέραν των ανωτέρω το ΕΣΗΔΗΣ τηρεί όσα ορίζονται: α) στον ν. 4727/2020 (Α' 184), β) στο Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΠΗΔ), το οποίο κυρώθηκε με την υπό στοιχεία ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 απόφαση του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 1301), γ) στο π.δ. 25/2014 (Α' 44), περί ηλεκτρονικού αρχείου και ψηφιοποίησης εγγράφων, με την επιφύλαξη της παρ. 3 του άρθρου 106 του ν. 4727/2020 (Α' 184) και δ) στον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).

3. Οι διατάξεις της παρούσας εφαρμόζονται σε όλες τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών, κατά την έννοια των περ. 8 και 9 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη του ποσού της παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4412/2016.

Άρθρο 2

Διαχείριση και δομή

1. Το Σύστημα αποτελείται από ένα σύνολο διακριτών υποσυστημάτων ή και λειτουργιών και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα:

- Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς»
- Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) Προμήθειες και Υπηρεσίες για τις διαγωνιστικές διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών καθώς και για τις σχετικές διαδικασίες διαχείρισης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων
- Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) Δημόσια Έργα για τις διαγωνιστικές διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών

- Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) των άρθρου 38 και 260 του ν. 4412/2016.
- Ηλεκτρονικές υπηρεσίες διαχείρισης του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης (ΕΕΕΣ) και των αποδεικτικών στοιχείων των λόγων αποκλεισμού και κριτηρίων επιλογής δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων
- Προκαταρκτικές Διαβουλεύσεις δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων με την αγορά σύμφωνα με τα άρθρα 46 και 47 του ν.4412/2016
- Επιχειρηματική Ευφυΐα και Επιτελική Πληροφόρηση
- Ασύγχρονη Τηλεκπαίδευση
- Προγραμματισμό Δημοσίων Συμβάσεων σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 4412/2016
- Εθνικό Μητρώο Οικονομικών Φορέων Προμήθειας αγαθών και Παροχής υπηρεσιών του άρθρου 36 παρ. 7 του ν.4412/2016.

2. Διαχειριστής του Συστήματος, πλην του υποσυστήματος ΕΣΗΔΗΣ που αφορά στην ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, είναι η Διεύθυνση Ανάπτυξης, Διαχείρισης και Υποστήριξης του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), εφεξής «Διαχειριστής», της Γενικής Διεύθυνσης Υποδομών Πληροφορικής και Επικοινωνιών Δημόσιας Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

Άρθρο 3

Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς»

1. Η Διαδικτυακή Πύλη «Προμηθεύς» του Συστήματος είναι ο διαδικτυακός ιστότοπος, προσβάσιμος στη διαδικτυακή διεύθυνση www.promitheus.gov.gr και www.eprocurement.gov.gr που λειτουργεί ως κομβικό σημείο πληροφόρησης και πρόσβασης σε υπηρεσίες και υποσυστήματα του Συστήματος όσον αφορά τους εμπλεκόμενους στις δημόσιες συμβάσεις φορείς, ιδίως τις αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς, τους οικονομικούς φορείς καθώς και το ενδιαφερόμενο κοινό.

2. Η Διαδικτυακή Πύλη συμμορφώνεται με τις διατάξεις: α) του άρθρου 35 περί ιστοσελίδων δημοσίων φορέων και των άρθρων 36 έως 47 του ν. 4727/2021 περί προσβασιμότητας των ιστοτόπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα και β) του Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΠΗΔ), το οποίο κυρώθηκε με την υπό στοιχεία ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 απόφαση του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 1301).

3. Η Διαδικτυακή Πύλη περιλαμβάνει και ιστοσελίδες, στις οποίες η πρόσβαση επιτρέπεται ελεύθερα από χρήστες του Παγκόσμιου Ιστού (WorldWideWeb) και δημοσιεύονται πληροφορίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις. Οι ελεύθερα προσβάσιμες ιστοσελίδες περιλαμβάνουν ενδεικτικά ιδίως τα εξής στοιχεία:

α) Το σχετικό με τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο

β) Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις διακηρύξεων και τεχνικών προδιαγραφών

γ) Κάθε πληροφορία που κρίνεται απαραίτητη για την απρόσκοπτη πρόσβαση και χρήση του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, όπως ενδεικτικά επιχειρησιακές και τεχνικές οδηγίες, εγχειρίδια χρήσης, εκπαιδευτικό υλικό, κ.α.

δ) Αρχείο ειδών - κωδικολόγιο CPV

ε) Όρους χρήσης του Συστήματος

στ) Συχνές ερωτήσεις και απαντήσεις σχετικά με το Σύστημα

ζ) Ενημερωτικά Δελτία - Απολογιστικά και στατιστικά στοιχεία δημοσίων συμβάσεων

η) Δημοσιεύσιμα στοιχεία δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων των αναθετουσών αρχών και των αναθετόντων φορέων που σχετίζονται με:

i. το ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες

ii. το ΕΣΗΔΗΣ Δημόσια Έργα

iii. το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων του άρθρου 38 του ν. 4412/2016 στοιχεία

iv. τον Προγραμματισμό Δημοσίων Συμβάσεων σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 4412/2016.

Άρθρο4

Αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες

1. Ο Διαχειριστής του Υποσυστήματος, μεριμνά για τη διαχείριση και την υποστήριξη της καλής λειτουργίας του σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 31 του π.δ. 40/2020 (Α'85), και ιδίως για την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του που εξασφαλίζεται από:

α) τον σχεδιασμό της αρχιτεκτονικής του Υποσυστήματος, η οποία βασίζεται σε αρχές και τεχνικές που διασφαλίζουν την υψηλή διαθεσιμότητά του (high availability) μέσω του πλεονασμού υλικού και λογισμικού (hardware and software redundancy)

β) την λήψη μέτρων και την εκτέλεση ενεργειών για την πρόληψη τεχνικών δυσχερειών στο πλαίσιο της ενδεικνυόμενης, από τον κατασκευαστή, συντήρησης του Υποσυστήματος.

γ) την παρακολούθηση (monitoring) του Υποσυστήματος και την εφαρμογή ενδεχόμενων αναγκαίων προληπτικών ή/και διορθωτικών ενεργειών όταν αυτό απαιτείται

δ) τη λειτουργία γραφείου υποστήριξης (helpdesk) για την διαχείριση, την τεχνική υποστήριξη και εκπαίδευση των χρηστών του Υποσυστήματος.

2. Σε περιπτώσεις τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του Υποσυστήματος, η οποία οφείλεται σε γεγονότα ανωτέρας βίας, η αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας λαμβάνει άμεσα όλα τα απαιτούμενα μέτρα κυρίως για την τήρηση του ελάχιστου διαστήματος για την υποβολή των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής, όπως ιδίως η μετάθεση της καταληκτικής ημερομηνίας και η δημοσίευσή της. Η ανωτέρω αδυναμία πιστοποιείται, από τον Διαχειριστή του Υποσυστήματος. Οι αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς, λαμβάνοντας υπόψη την πιστοποίηση τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του Υποσυστήματος, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, ρυθμίζουν, με αιτιολογημένη απόφαση τους, τα της συνέχειας των διαδικασιών που επηρεάστηκαν κατά το χρονικό διάστημα της δυσλειτουργίας του Υποσυστήματος, είτε με κατάλληλες ενέργειες από εξουσιοδοτημένο χρήστη της αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντα φορέα, είτε όταν αυτό δεν είναι εφικτό, από τον Διαχειριστή του Υποσυστήματος, κατόπιν σχετικού αιτήματος της αναθέτουσας αρχής/αναθέτοντα φορέα, που υποβάλλεται με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο.

Άρθρο 5

Δικαιώματα χρήσης και τρόπος πρόσβασης ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες

1. Στο Υποσύστημα εφαρμόζεται συγκεκριμένη πολιτική ασφαλείας και κατάλληλες τεχνικές ασφάλειας διαχείρισης των δεδομένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 και του άρθρου 259 του ν.4412/2016.

2. Το Υποσύστημα υποστηρίζει διαβαθμισμένη πρόσβαση με την απόδοση διαφορετικών δικαιωμάτων χρήσης στις αντίστοιχες κατηγορίες χρηστών από τον Διαχειριστή του Υποσυστήματος, ως κατωτέρω:

2.1. Απλοί χρήστες

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ιδιώτες, επιχειρήσεις, οικονομικούς και άλλους φορείς που επιθυμούν να έχουν πρόσβαση αποκλειστικά και μόνο στις ελεύθερα προσβάσιμες ιστοσελίδες της Διαδικτυακής Πύλης, όπως αυτές ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 3 της παρούσας. Η πρόσβαση τους στο Υποσύστημα πραγματοποιείται μέσω της Διαδικτυακής Πύλης και δεν απαιτεί ειδικές διαδικασίες εγγραφής, ταυτοποίησης και αναγνώρισής τους.

2.2. Πιστοποιημένοι χρήστες αναθετουσών αρχών, αναθετόντων φορέων και φορέων του δημοσίου

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει φυσικά πρόσωπα και νομικά πρόσωπα που πραγματοποιούν ηλεκτρονικές διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων μέσω του Υποσυστήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους (ενδεικτικά αναφέρονται Χειριστές Διαγωνιστικών Διαδικασιών, Γνωμοδοτικά Όργανα, Αποφαινόμενα Όργανα), ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από τον Διαχειριστή του Υποσυστήματος καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του. Συγκεκριμένα τα πρόσωπα αυτά ανήκουν στις ακόλουθες ομάδες φορέων:

α) αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς

β) Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών, ιδίως η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και η Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας που εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας

γ) Κεντρικές Αρχές Αγορών

δ) Ελεγκτικές, Εποπτικές και Ανεξάρτητες Αρχές, ενδεικτικά και ιδίως η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, η Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, το Ελεγκτικό Συνέδριο και ο Συνήγορος του Πολίτη

2.3. Πιστοποιημένοι χρήστες οικονομικών φορέων και πιστοποιημένοι χρήστες αυτών

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει στελέχη των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν σε ηλεκτρονικές διαδικασίες σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις μέσω του Υποσυστήματος, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από τον Διαχειριστή του Υποσυστήματος, καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του. Οι χρήστες αυτοί έχουν διαβαθμισμένη πρόσβαση σε στοιχεία και λειτουργίες του Υποσυστήματος που τους αφορούν σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων στις οποίες και συμμετέχουν ανάλογα με το στάδιο της διαδικασίας. Κάθε οικονομικός φορέας έχει μέσω των χρηστών του πρόσβαση μόνο στα δικά του στοιχεία και στα στοιχεία των ηλεκτρονικών διαδικασιών σύναψης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων που συμμετέχει.

2.4. Πιστοποιημένοι Διαχειριστές Υποσυστήματος

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται στελέχη της Διεύθυνσης Ανάπτυξης, Διαχείρισης και Υποστήριξης Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) που έχουν αυξημένα και ανάλογα δικαιώματα πρόσβασης και διαχείρισης στους σχετικούς πόρους και υποδομές καθώς και στις λειτουργικότητες

του Υποσυστήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, όπως αυτές ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 31 του π.δ. 40/2020 (Α'85) καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του.

Άρθρο 6

Διαδικασία εγγραφής στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες

1. Η εκχώρηση των δικαιωμάτων πρόσβασης του άρθρου 5 της παρούσας, ειδικότερα των φυσικών προσώπων και φορέων των περιπτώσεων 2.2 και 2.3 πραγματοποιείται μέσω διαδικασίας εγγραφής στο Υποσύστημα. Για το σκοπό αυτό τα εν λόγω φυσικά πρόσωπα και φορείς παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες στο Διαχειριστή για την αυθεντικοποίηση (authentication) και εξουσιοδότηση (authorization) και αποδέχονται τους όρους χρήσης του Υποσυστήματος.

2. Η διαδικασία εγγραφής θα πραγματοποιείται κατά περίπτωση με μία από τις κατωτέρω διαδικασίες:

2.1 Ο Διαχειριστής ταυτοποιεί τους χρήστες των φορέων της περ. 2.2 του άρθρου 5 της παρούσας μέσω του Προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ του ν.4727/2020 και αποδίδει σε αυτούς τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης του Υποσυστήματος, σε συνέχεια σχετικής αίτησης του φορέα. Στην περίπτωση αναθετουσών αρχών και αναθετόνων φορέων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4727/2020 και ως εκ τούτου δεν διαθέτουν κωδικούς πρόσβασης στο Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ, ο Διαχειριστής ταυτοποιεί τους χρήστες αυτών σε συνέχεια διαδικασίας ταυτοποίησης φυσικού προσώπου κατά την οποία θα παρέχονται όλα τα αναγκαία στοιχεία ταυτοποίησης.

2.2 Οι χρήστες των δημόσιων φορέων της περ. 2.2 του άρθρου 5 της παρούσας, δύναται να εγγράφονται με τη διαδικασία αυθεντικοποίησης Δημοσίων Υπαλλήλων Κωδικούς Δημόσιας Διοίκησης βάσει της σχετικής ΥΑ 29810/23.10.2020 (Β' 4798), σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της σχετικής διαλειτουργικότητας του εν λόγω συστήματος με το Υποσύστημα.

2.3 Οι οικονομικοί φορείς που διαθέτουν Ελληνικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) ως ατομικές επιχειρήσεις ή νομικά πρόσωπα ταυτοποιούνται με χρήση της υπηρεσίας αυθεντικοποίησης χρηστών σε πληροφοριακό σύστημα τρίτου φορέα (οAuth 2.0) βάσει της ΥΑ 3982/10.03.2020 (Β' 762) και των διαπιστευτηρίων που αυτοί κατέχουν στο σύστημα TAXISNet της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

2.4 Οι οικονομικοί φορείς των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι δεν διαθέτουν ελληνικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ), δύναται να αιτούνται την εγγραφή τους συμπληρώνοντας στοιχεία ταυτοποίησης σε σχετική ηλεκτρονική φόρμα του Υποσυστήματος μέσω της Διαδικτυακής Πύλης, και ιδίως τον αντίστοιχο

Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (VAT Identification Number), ο οποίος στη συνέχεια δύναται να ταυτοποιηθεί από το Διαχειριστή του Υποσυστήματος μέσω της σχετικής ηλεκτρονικής υπηρεσίας VIES VAT numbervalidation της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2.5 Οι χρήστες δύναται να εγγράφονται με χρήση εθνικών ηλεκτρονικών διαπιστευτηρίων (eIDs) βάσει του Κανονισμού 910/2014 eIDAS της ΕΕ σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και υπηρεσίες εμπιστοσύνης, που επιτρέπουν στους Ευρωπαίους πολίτες να χρησιμοποιούν διασυνοριακά τα εθνικά ηλεκτρονικά διαπιστευτήρια για πρόσβαση σε διαδικτυακές υπηρεσίες από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της σχετικής διαλειτουργικότητας στο Υποσύστημα.

2.6 Εφόσον πραγματοποιηθεί η ταυτοποίηση του χρήστη, ο Διαχειριστής του Υποσυστήματος, αποδίδει σε αυτόν τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης του Υποσυστήματος.

2.7 Οι οικονομικοί φορείς που δεν εντάσσονται στα προηγούμενα δύο εδάφια, αιτούνται την εγγραφή τους και ταυτοποιούνται από τον Διαχειριστή του Υποσυστήματος αποστέλλοντας είτε υπεύθυνη δήλωση στην ελληνική ή αγγλική γλώσσα ψηφιακά υπογεγραμμένη, είτε πιστοποιητικό σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου Portable Document Format (PDF) μεταφρασμένο στην ελληνική ή αγγλική από Μητρώα όπως αυτά προσδιορίζονται στο Παράρτημα XI του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016, και σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους στο κράτος μέλος εγκατάστασης του Οικονομικού Φορέα, στα οποία να δηλώνεται/ αποδεικνύεται η εγγραφή του σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο και να αναγράφεται ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου προς επαλήθευση.

3. Το αίτημα εγγραφής υποβάλλεται από όλους τους υποψήφιους χρήστες μέσω του Υποσυστήματος ή με άλλα ηλεκτρονικά μέσα.

4. Εφόσον ο υποψήφιος χρήστης ταυτοποιηθεί ο Διαχειριστής του Συστήματος, αποδίδει σε αυτόν τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης του συστήματος, και ενημερώνει σχετικά με ηλεκτρονικό μήνυμα τον υποψήφιο χρήστη.

Άρθρο7

Διαφύλαξη εμπιστευτικότητας

Στο Υποσύστημα τα θέματα ασφαλείας και προστασίας των προσωπικών δεδομένων αντιμετωπίζονται σύμφωνα με τα οριζόμενα α) στην παράγραφο 11 και 13 του Παραρτήματος Ι της ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 (Β'1301) «Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης», β) τον Κανονισμό 2016/679 της ΕΕ (GDPR) για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων

προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και γ) τις σχετικές διατάξεις του ν. 4727/2020 (Α'184).

Άρθρο 8

Διαλειτουργικότητα

Το Υποσύστημα ακολουθεί κανόνες και πρότυπα για τη διαλειτουργικότητα με τρίτα πληροφοριακά συστήματα φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ. 4 και το άρθρο 258 παρ. 9 του ν.4412/2016, ειδικά δε για τα πληροφοριακά συστήματα φορέων του Δημοσίου τομέα, μέσω του Εθνικού Δικτύου Δημόσιας Διοίκησης ΣΥΖΕΥΞΙΣ, σύμφωνα με το Παράρτημα ΙΙ της ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 (Β'1301) «Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης» και τις σχετικές διατάξεις περί διαλειτουργικότητας του ν.4727/2020.

Έως την ολοκλήρωση των διαδικασιών διαλειτουργικότητας του Υποσυστήματος με τρίτα πληροφοριακά συστήματα, τα δικαιολογητικά και τα αποδεικτικά στοιχεία που απαιτούνται από τις κείμενες διατάξεις για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων να προσκομίζονται από τους πιστοποιημένους χρήστες των Οικονομικών Φορέων, υποβάλλονται σύμφωνα με τα άρθρα 13, 14 και 17 της παρούσας.

Άρθρο 9

Επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες

1. Η διαδικασία επικοινωνίας, ενημέρωσης και διακίνησης εγγράφων πραγματοποιείται αποκλειστικά μέσω του Υποσυστήματος κατά περίπτωση, με:

α) την αποστολή ή κοινοποίηση σχετικών στοιχείων με μηνύματα μέσω της ηλεκτρονικής περιοχής και λειτουργικότητας «Επικοινωνία» της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης.

β) την ανάρτηση σχετικών στοιχείων από τις αναθέτουσες αρχές και τους αναθέτοντες φορείς στην ηλεκτρονική περιοχή και ιδίως στα συνημμένα της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης

γ) την υποβολή σχετικών στοιχείων από τους οικονομικούς φορείς, στην ηλεκτρονική περιοχή και ιδίως στα συνημμένα της σχετικής απάντησης (ενδεικτικά αναφέρονται η προσφορά και η αίτηση συμμετοχής) του οικονομικού φορέα στην ηλεκτρονική διαδικασία. Η απάντηση αποτελεί χωριστή σχετική ηλεκτρονική περιοχή για κάθε οικονομικό φορέα. Ιδίως για τις ηλεκτρονικές διαδικασίες διαγωνισμών και αιτήσεων συμμετοχής, ο σχετικός ηλεκτρονικός χώρος περιλαμβάνει κατά περίπτωση τους (υπό)φακέλους :

i) «Δικαιολογητικά Συμμετοχής»

ii) «Δικαιολογητικά Συμμετοχής/Τεχνική Προσφορά»

iii) «Οικονομική Προσφορά»

2. Από την 01.09.2021, οι ηλεκτρονικές περιοχές της παρ. 1 του παρόντος άρθρου συνιστούν τον ηλεκτρονικό τόπο τήρησης του Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 45 του ν. 4412/2016 (Α'147).

3. Τα σχετικά στοιχεία αποστολής, κοινοποίησης, υποβολής ή ανάρτησης που αποτυπώνονται στις αντίστοιχες οθόνες της διεπαφής του χρήστη, και ειδικότερα ο καταγεγραμμένος χρόνος αυτών, αποτελούν απόδειξη επικοινωνίας και διακίνησης εγγράφων μέσω του Υποσυστήματος. Οι σχετικές προθεσμίες αρχίζουν την επομένη της ημέρας της προαναφερθείσας κατά περίπτωση αποστολής, κοινοποίησης ή υποβολής και λήγουν όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και ώρα 23:59:59 και, αν είναι κατά το νόμο εορτάσιμη, όταν περάσει ολόκληρη η επομένη εργάσιμη και ώρα 23:59:59 εκτός αν άλλως ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Ειδικότερα η κοινοποίηση πραγματοποιείται μέσω της λειτουργικότητας της Επικοινωνίας. Η επιτυχής αποστολή μηνύματος μέσω της Επικοινωνίας λογίζεται και ως επιτυχής παραλαβή του από τον αποδέκτη.

4. Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν μέσω του Υποσυστήματος τα κατά περίπτωση έγγραφα που έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τους ίδιους υπογεγραμμένα με εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται από εγκεκριμένο πιστοποιητικό, το οποίο χορηγήθηκε από έναν εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ (όπως τροποποιήθηκε και ισχύει) και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 και τις διατάξεις της παρούσας.

5. Οι χρήστες των φορέων της παρ. 2.2 του άρθρου 5 της παρούσας υποβάλλουν ή/ και αναρτούν μέσω του Υποσυστήματος τα κατά περίπτωση έγγραφα με εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 και το άρθρο 13 του ν.4727/2020 (Α' 184).

Άρθρο 10

Χρονοσήμανση

Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2012 του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β` 401) από τρίτους εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς υποχρεωτικά πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των προαναφερόμενων φορέων προς τον χρήστη των υπηρεσιών αυτών, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του Υποσυστήματος με ασφαλή κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας.

Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα ή στο Διαχειριστή ή στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω.

Άρθρο 11

Σχεδιασμός και εφαρμογή ηλεκτρονικών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων

1. Το Υποσύστημα υποστηρίζει μηχανογραφικά το σχεδιασμό ηλεκτρονικών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών που εμπίπτουν στα άρθρα 36 και 258 του ν. 4412/2016, ιδίως μέσω των λειτουργιών:

α) «Διαγωνισμός», ήτοι συστημικό Request for Quotation (eRFQ), όσον αφορά ηλεκτρονικές διαγωνιστικές διαδικασίες,

β) «Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής», ήτοι συστημικό Request for Information (eRFI), όσον αφορά ηλεκτρονικές διαδικασίες υποβολής αιτήσεων συμμετοχής

γ) «Πλειστηριασμός», ήτοι συστημικό Auction (eAuction), όσον αφορά ηλεκτρονικές διαδικασίες ηλεκτρονικών πλειστηριασμών

2. Πιστοποιημένοι χρήστες των αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων δύναται να προβαίνουν κατά περίπτωση στην απλή ή και συνδυαστική χρήση των λειτουργιών της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, καταχωρίζοντας πληροφορίες και έγγραφα της δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης, πρόσθετα στοιχεία και λεπτομέρειες σχετικά με το αντικείμενο αυτής καθώς και τον ειδικότερο τρόπο ηλεκτρονικής διεξαγωγής της, προκειμένου να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν ενδεικτικά:

α) ηλεκτρονικές διαγωνιστικές διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης σύμφωνα με τα άρθρα 26 έως και 32 καθώς και 263 έως 269Α του ν.4412/2016,,

β) τεχνικές και εργαλεία για ηλεκτρονικές και συγκεντρωτικές διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης σύμφωνα με τα άρθρα 33 έως 35, 39 έως 43, 270 έως 276 του ν.4412/2016,

3. Πιστοποιημένοι χρήστες των αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων δύναται να προβαίνουν στη χρήση ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών ή και προτύπων ή υποδειγμάτων που έχουν εκδοθεί από τον εκάστοτε αρμόδιο φορέα και έχουν καταχωρισθεί αμφότερα στο Υποσύστημα από πιστοποιημένους χρήστες του Διαχειριστή ή του αρμόδιου φορέα.

4. Μετά την έγκριση των εγγράφων της διαδικασίας δημόσιας σύμβασης από την αναθέτουσα αρχή/αναθέτοντα φορέα και την τήρηση των προβλεπόμενων κατά το νόμο δημοσιεύσεων σε εθνικό ή/και ευρωπαϊκό επίπεδο, αναρτώνται μέσω του

Υποσυστήματος σε ηλεκτρονική μορφή τα κατάλληλα στοιχεία της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης στην Διαδικτυακή Πύλη του Συστήματος.

Άρθρο 12

Συμπληρωματικές Πληροφορίες Εγγράφων Σύμβασης

Πιστοποιημένοι χρήστες των οικονομικών φορέων υποβάλλουν αιτήματα παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών (διευκρινίσεων), σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 67 ή την παρ. 2 του άρθρου 297 του ν.4412/2016, επί των εγγράφων της δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού ή της ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων συμμετοχής που διενεργείται μέσω του Υποσυστήματος. Οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς παρέχουν συμπληρωματικές πληροφορίες (διευκρινίσεις) μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» της εκάστοτε ηλεκτρονικής διαδικασίας και της ανάρτησης αυτών στη σχετική ηλεκτρονική περιοχή συνημμένων αυτής, προκειμένου να είναι ελεύθερα προσβάσιμες μέσω της Διαδικτυακής Πύλης του Συστήματος.

Άρθρο 13

Ηλεκτρονική Υποβολή Προσφορών

1. Χρόνος και τρόπος υποβολής ηλεκτρονικών προσφορών

1.1. Οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν σε ηλεκτρονική διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης καταρτίζουν την ηλεκτρονική προσφορά τους μέσω του Υποσυστήματος, με τρόπο και σε χρόνο που ορίζεται κατά περίπτωση στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και της παρούσας, και την υποβάλλουν μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

1.2. Τα στοιχεία, δηλαδή τα μεταδεδομένα και τα συνημμένα της εκάστοτε ηλεκτρονικής προσφοράς καταχωρίζονται στις σχετικές φόρμες του Υποσυστήματος ως εξής:

1.2.1. Με καταχώριση των απαιτούμενων στοιχείων στις αντίστοιχες ηλεκτρονικές φόρμες των δικαιολογητικών συμμετοχής-τεχνικής προσφοράς και της οικονομικής προσφοράς του Υποσυστήματος.

1.2.2. Με επισύναψη στον (υπο)φάκελο, ήτοι στην κατηγορία επισυναπτόμενων του Υποσυστήματος, με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική Προσφορά» του συνόλου των κατά περίπτωση απαιτούμενων εγγράφων που αφορούν τα δικαιολογητικά συμμετοχής και την τεχνική προσφορά, σε μορφή ηλεκτρονικών αρχείων, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, της παρούσας και των εγγράφων της σύμβασης.

1.2.3. Με επισύναψη στον (υπο)φάκελο, ήτοι στην κατηγορία επισυναπτόμενων του Υποσυστήματος, με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά» του συνόλου των κατά περίπτωση απαιτούμενων εγγράφων που αφορούν την οικονομική προσφορά, σε μορφή ηλεκτρονικών αρχείων, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, της παρούσας και των εγγράφων της σύμβασης.

1.2.4. Από τον οικονομικό φορέα σημαίνονται, με χρήση σχετικής λειτουργικότητας του Υποσυστήματος, τα στοιχεία εκείνα της προσφοράς του που έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 4412/2016. Εφόσον ένας οικονομικός φορέας χαρακτηρίζει πληροφορίες ως εμπιστευτικές, λόγω ύπαρξης τεχνικού ή εμπορικού απορρήτου, στη σχετική δήλωσή του, αναφέρει ρητά όλες τις σχετικές διατάξεις νόμου ή διοικητικές πράξεις που επιβάλλουν την εμπιστευτικότητα της συγκεκριμένης πληροφορίας. Δεν χαρακτηρίζονται ως εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τις τιμές μονάδας, τις προσφερόμενες ποσότητες, την οικονομική προσφορά και τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγησή της.

1.2.5. Εφόσον οι τεχνικές προδιαγραφές και οι οικονομικοί όροι δεν έχουν αποτυπωθεί στο σύνολό τους στις ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του Υποσυστήματος, η αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντας φορέας μπορεί να παρέχει σχετικές οδηγίες στους οικονομικούς φορείς να επισυνάπτουν ηλεκτρονικά υπογεγραμμένα πρόσθετα, σε σχέση με τις αναφορές (εκτυπώσεις) της παρ. 1.5 του παρόντος άρθρου, σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία (ιδίως τεχνική και οικονομική προσφορά) αναφέροντας αυτές στο σχετικό άρθρο της διακήρυξης και στα τυχόν υποδείγματα τεχνικής προσφοράς ή και οικονομικής προσφοράς.

1.3. Ειδικότερα, όσον αφορά τα συνημμένα ηλεκτρονικά αρχεία της προσφοράς, οι οικονομικοί φορείς τα καταχωρίζουν στους ανωτέρω (υπο)φακέλους μέσω του Υποσυστήματος, ως εξής:

1.3.1. Τα έγγραφα που καταχωρίζονται στην ηλεκτρονική προσφορά, γίνονται αποδεκτά κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις,

α) είτε του άρθρου 13, 14 και 27 του ν. 4727/2020 (Α' 184) περί ηλεκτρονικών δημοσίων εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα,

β) είτε του άρθρου 15 του ν. 4727/2020 (Α' 184) περί ηλεκτρονικών ιδιωτικών εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα,

γ) είτε του ν. 2690/1999 (Α' 45), όπως αυτός έχει τροποποιηθεί και ισχύει, περί μείωσης διοικητικών βαρών και απλούστευσης διαδικασιών και ιδίως της προσκόμισης δημοσίων εγγράφων με απλή φωτοτυπία,

δ) είτε της παρ. 2 του άρθρου 37 ή της παρ. 2 του άρθρου 259 του ν.4412/2016, περί χρήσης ηλεκτρονικών υπογραφών σε ηλεκτρονικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων,

ε) είτε της παρ. 8 του άρθρου 92 του ν.4412/2016, περί συνυποβολής υπεύθυνης δήλωσης στην περίπτωση απλής φωτοτυπίας ιδιωτικών εγγράφων,

στ) είτε του άρθρου 27 της από 20.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α'68) που κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4683/2020 (Α'83), περί ηλεκτρονικών υπεύθυνων δηλώσεων.

1.3.2. Ειδικότερα, σύμφωνα με την περ. δ της παρ. 1.3.1 του παρόντος άρθρου, τα στοιχεία και δικαιολογητικά για τη συμμετοχή του οικονομικού φορέα στη διαδικασία καταχωρίζονται από αυτόν σε μορφή ηλεκτρονικών αρχείων με μορφότυπο PDF και εφόσον έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τον ίδιο, θα πρέπει να φέρει εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών, χωρίς να απαιτείται θεώρηση γνησίου της υπογραφής. Ο οικονομικός φορέας δύναται να καταχωρίζει ηλεκτρονικά αρχεία άλλων μορφότυπων, εφόσον αυτό απαιτείται από τα έγγραφα της δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης ή κρίνεται απαραίτητο για την καλύτερη αποτύπωση, αξιολόγηση ή αξιοποίηση της πληροφορίας που αυτό περιέχει (ενδεικτικά: χρονοπρογραμματισμός έργου σε μορφότυποMPP/MPX, υπολογιστικά φύλλα σε μορφότυποXLS/XLSX, βίντεο σε μορφότυποMPG/AVI/MP4 κ.α.)

1.4. Εφόσον οι χρήστες των οικονομικών φορέων καταχωρίσουν τα ανωτέρω αναφερόμενα στοιχεία της τεχνικής και οικονομικής τους προσφοράς στις αντίστοιχες ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του Υποσυστήματος, στην συνέχεια, μέσω σχετικής λειτουργικότητας, εξάγουν αναφορές (εκτυπώσεις) σε μορφή ηλεκτρονικών αρχείων με μορφότυπο PDF, που αφορούν τα καταχωρισμένα στο Υποσύστημα στοιχεία των δικαιολογητικών συμμετοχής-τεχνικής προσφοράς τους και της οικονομικής προσφοράς τους. Τα εν λόγω ηλεκτρονικά αρχεία υπογράφονται ψηφιακά, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διατάξεις, και επισυνάπτονται από τον οικονομικό φορέα ως τελευταία στοιχεία αντίστοιχα στην ηλεκτρονική τεχνική και οικονομική προσφορά του. Σε συνέχεια, κατά την υποβολή της ηλεκτρονικής προσφοράς από τον οικονομικό φορέα, το Υποσύστημα πραγματοποιεί μια σειρά ελέγχων στο περιεχόμενο αυτής και ιδίως κατά πόσον οι προαναφερθείσες αναφορές (εκτυπώσεις) είναι οι τελευταίες χρονικά εξαχθείσες αναφορές (εκτυπώσεις), έχουν επισυναφθεί στην σωστή κατηγορία επισυναπτόμενων και απεικονίζουν το περιεχόμενο της ηλεκτρονικής προσφοράς κατά το χρόνο της υποβολής.

1.5. Στη συνέχεια της επιτυχούς έκβασης των προαναφερθέντων, στην παρ. 1.4 του παρόντος άρθρου ελέγχων, το Υποσύστημα επιβεβαιώνει ηλεκτρονικά, μέσω σχετικής οθόνης της διεπαφής του χρήστη, την επιτυχή υποβολή της προσφοράς και παράλληλα η κατάστασή της αλλάζει από «Προσχέδιο» σε «Ενεργή». Επίσης

αποστέλλεται επικουρικά στον οικονομικό φορέα σχετικό μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Σε αντίθετη περίπτωση το Υποσύστημα παράγει σχετικό μήνυμα σφάλματος και ο προσφέρων καλείται να θεραπεύσει το σχετικό σφάλμα με ενέργειες του, αναλόγως του είδους του σφάλματος και σύμφωνα με τα εγχειρίδια και τους οδηγούς που αφορούν στη χρήση του Υποσυστήματος.

1.6. Έως την ημέρα και ώρα αποσφράγισης των προσφορών, που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, προσκομίζονται υποχρεωτικά από τον οικονομικό φορέα στην αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα, σε έντυπη μορφή και σε σφραγισμένο φάκελο, τα στοιχεία της ηλεκτρονικής προσφοράς τα οποία απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη έντυπη μορφή. Τέτοια στοιχεία και δικαιολογητικά ενδεικτικά είναι:

α) η πρωτότυπη εγγυητική επιστολή συμμετοχής, πλην των περιπτώσεων που αυτή εκδίδεται ηλεκτρονικά,

β) τα πρωτότυπα έντυπα έγγραφα που έχουν εκδοθεί από ιδιωτικούς φορείς και δεν φέρουν επικύρωση από δικηγόρο ή δεν συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση η οποία βεβαιώνει την ακρίβειά τους,

β) τα έντυπα έγγραφα που φέρουν τη Σφραγίδα της Χάγης (Apostille).

1.7. Δεν προσκομίζονται σε έντυπη μορφή:

α) στοιχεία και δικαιολογητικά που γίνονται αποδεκτά σύμφωνα με την παρ. 1.3.1 του παρόντος άρθρου,

β) τα ΦΕΚ,

γ) ενημερωτικά και τεχνικά φυλλάδια και άλλα έντυπα, εταιρικά ή μη, με ειδικό τεχνικό περιεχόμενο, δηλαδή έντυπα με αμιγώς τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως αριθμούς, αποδόσεις σε διεθνείς μονάδες, μαθηματικούς τύπους και σχέδια.

ε) αντίγραφα εγγραφών που έχουν εκδοθεί από ιδιωτικούς φορείς και φέρουν επικύρωση από δικηγόρο ή συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση με την οποία βεβαιώνεται η ακρίβειά τους,

δ) τα στοιχεία και δικαιολογητικά που αναζητούνται αυτεπάγγελτα από τις αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

2. Χρόνος και τρόπος υποβολής ηλεκτρονικών προσφορών ενός μόνο (υπο)φακέλου.

Στην περίπτωση διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων ή συμβάσεων στις οποίες υποβάλλεται ένας μόνο (υπο)φακέλος, οι οικονομικοί φορείς καταρτίζουν την ηλεκτρονική προσφορά τους σε σχετική διαγωνιστική διαδικασία μέσω του Υποσυστήματος, με τρόπο και σε χρόνο που ορίζεται κατά περίπτωση στις διατάξεις

της κείμενης νομοθεσίας και της παρούσας, και την υποβάλλουν μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, εφαρμόζοντας αναλογικά τις διατάξεις της παρ. 1 του παρόντος άρθρου.

3. Τα οριζόμενα στις ανωτέρω παραγράφους εφαρμόζονται αναλογικά για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του Βιβλίου II, σύμφωνα με το άρθρο 315 του ν. 4412/2016.

Άρθρο 14

Ηλεκτρονική Υποβολή Αίτησης Συμμετοχής

1. Χρόνος και τρόπος υποβολής αιτήσεων συμμετοχής

1.1. Οι οικονομικοί φορείς καταρτίζουν την ηλεκτρονική αίτηση συμμετοχής τους σε σχετική διαγωνιστική διαδικασία μέσω του Υποσυστήματος, με τρόπο και σε χρόνο που ορίζεται κατά περίπτωση στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και της παρούσας, και την υποβάλλουν μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης.

1.2. Τα στοιχεία, ήτοι τα μεταδεδομένα και τα συνημμένα, της εκάστοτε ηλεκτρονικής αίτησης συμμετοχής καταχωρίζονται στις σχετικές φόρμες του Υποσυστήματος ως εξής:

1.2.1. Με καταχώριση των απαιτούμενων στοιχείων στις αντίστοιχες ηλεκτρονικές φόρμες των δικαιολογητικών συμμετοχής του Υποσυστήματος.

1.2.2. Με επισύναψη στον (υπο)φάκελο, ήτοι στην κατηγορία επισυναπτόμενων του Υποσυστήματος, με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» των κατά περίπτωση απαιτούμενων εγγράφων που αφορούν τα δικαιολογητικά συμμετοχής, σε μορφή ηλεκτρονικών αρχείων, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, της παρούσας και των εγγράφων της σύμβασης.

1.2.3. Από τον οικονομικό φορέα σημαίνονται, με χρήση σχετικής λειτουργικότητας του Υποσυστήματος, τα στοιχεία εκείνα της αίτησης συμμετοχής του που έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 4412/2016. Εφόσον ένας οικονομικός φορέας χαρακτηρίζει πληροφορίες ως εμπιστευτικές, λόγω ύπαρξης τεχνικού ή εμπορικού απορρήτου, στη σχετική δήλωσή του, αναφέρει ρητά όλες τις σχετικές διατάξεις νόμου ή διοικητικές πράξεις που επιβάλλουν την εμπιστευτικότητα της συγκεκριμένης πληροφορίας.

1.3. Ειδικότερα, όσον αφορά τα συνημμένα ηλεκτρονικά αρχεία της αίτησης συμμετοχής, οι οικονομικοί φορείς τα καταχωρίζουν στον (υπο)φάκελο μέσω του Υποσυστήματος, αναλογικά και σύμφωνα με την παρ. 1.3 του άρθρου 13 της παρούσας.

1.4. Εφόσον οι χρήστες των οικονομικών φορέων καταχωρίσουν τα ανωτέρω αναφερόμενα στοιχεία της αίτησης συμμετοχής στις αντίστοιχες ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του Υποσυστήματος, στην συνέχεια, μέσω σχετικής λειτουργικότητας, εξάγουν αναφορά (εκτύπωση) σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου με μορφότυπο PDF, που αφορά τα καταχωρισμένα στο Υποσύστημα στοιχεία των δικαιολογητικών συμμετοχής τους. Το εν λόγω ηλεκτρονικό αρχείο υπογράφεται ψηφιακά, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διατάξεις, και επισυνάπτεται από τον οικονομικό φορέα ως τελευταίο στοιχείο στην ηλεκτρονική αίτηση συμμετοχής του. Σε συνέχεια, κατά την υποβολή της ηλεκτρονικής αίτησης συμμετοχής από τον οικονομικό φορέα, το Υποσύστημα πραγματοποιεί μια σειρά ελέγχων στο περιεχόμενο αυτής και ιδίως κατά πόσον οι προαναφερθείσα αναφορά (εκτύπωση) είναι η τελευταία χρονικά εξαχθείσα αναφορά (εκτύπωση) και απεικονίζει το περιεχόμενο της ηλεκτρονικής αίτησης συμμετοχής κατά το χρόνο της υποβολής.

1.5. Στη συνέχεια της επιτυχούς έκβασης των προαναφερθέντων, στην παρ. 1.4 του παρόντος άρθρου ελέγχων, το Υποσύστημα επιβεβαιώνει ηλεκτρονικά, μέσω σχετικής οθόνης της διεπαφής του χρήστη, την επιτυχή υποβολή της αίτησης συμμετοχής και παράλληλα η κατάσταση της αλλάζει από «Προσχέδιο» σε «Ενεργή». Επίσης αποστέλλεται επικουρικά στον οικονομικό φορέα σχετικό μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Σε αντίθετη περίπτωση το Υποσύστημα παράγει σχετικό μήνυμα σφάλματος και ο προσφέρων καλείται να θεραπεύσει το σχετικό σφάλμα με ενέργειες του, αναλόγως το είδος του σφάλματος και σύμφωνα με τα εγχειρίδια και τους οδηγούς που αφορούν στη χρήση του Υποσυστήματος.

1.6. Οι παρ. 1.6 και 1.7 του άρθρου 13 της παρούσας εφαρμόζονται αντίστοιχα και για τις ηλεκτρονικές υποβολές αιτήσεων συμμετοχής.

2. Τα οριζόμενα στις ανωτέρω παραγράφους εφαρμόζονται αναλογικά για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του Βιβλίου II, σύμφωνα με το άρθρο 315 του ν. 4412/2016.

Άρθρο 15

Απόσυρση προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής

1. Αν στο διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής του ΕΕΕΣ και της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής έχουν επέλθει μεταβολές στα δηλωθέντα στοιχεία, εκ μέρους του, στο ΕΕΕΣ, ο οικονομικός φορέας αποσύρει την προσφορά του, χωρίς να απαιτείται απόφαση της αναθέτουσας αρχής.

2. Για την απόσυρση της προσφοράς ή της αίτησης συμμετοχής σύμφωνα με την παρ. 1, ο οικονομικός φορέας υποβάλλει έγγραφη ειδοποίηση προς την αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου Portable Document Format (PDF) που φέρει εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική

υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9 της παρούσας, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Συστήματος. Μετά την απόσυρση της προσφοράς ή της αίτησης συμμετοχής, ο οικονομικός φορέας μπορεί να την υποβάλει εκ νέου με νέο επίκαιρο ΕΕΕΣ.

3. Τα οριζόμενα στις ανωτέρω παραγράφους εφαρμόζονται αναλογικά για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων του Βιβλίου ΙΙ, σύμφωνα με το άρθρο 315 του ν. 4412/2016.

Άρθρο 16

Ηλεκτρονική Αποσφράγιση και Αξιολόγηση Προσφορών και Αιτήσεων Συμμετοχής

1. Συστημική αποτύπωση Επιτροπής Διαγωνισμού

1.1. Τα μέλη του αρμόδιου γνωμοδοτικού οργάνου του άρθρου 221 του ν. 4412/2016, εφεξής «Επιτροπή Διαγωνισμού», αποτελούν τους πιστοποιημένους χρήστες του εν λόγω οργάνου στο Υποσύστημα. Για τη διενέργεια της αποσφράγισης των (υπο)φακέλων απαιτείται η συμμετοχή τουλάχιστον δύο μελών της Επιτροπής Διαγωνισμού.

1.2. Τα στοιχεία της Επιτροπής Διαγωνισμού, το είδος της πρόσβασης των μελών αυτής στα στοιχεία της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης, η συσχέτισή της Επιτροπής Διαγωνισμού με την ηλεκτρονική διαδικασία δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης, καθώς και ο χρόνος των επιμέρους ηλεκτρονικών αποσφραγίσεων που θα επιτελέσει αυτή, καθορίζονται από πιστοποιημένο χρήστη της αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντα φορέα, λαμβάνοντας υπόψη τα έγγραφα της σύμβασης και τις σχετικές αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής, μέσω σχετικής λειτουργικότητας του Υποσυστήματος.

1.3. Η Επιτροπή Διαγωνισμού, πιστοποιημένοι χρήστες του Υποσυστήματος, προβαίνουν στην ηλεκτρονική αποσφράγιση των (υπο)φακέλων της παρ. 1.2 του άρθρου 13 ή της παρ. 1.2 του άρθρου 14 της παρούσας, κατά την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται με τη διαδικασία της περίπτωσης 1.2 της παρούσας παραγράφου.

2. Ηλεκτρονική Αποσφράγιση

2.1 Στις περιπτώσεις ανοικτής διαδικασίας ή στο δεύτερο στάδιο της κλειστής διαδικασίας και εφόσον το κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει στην ηλεκτρονική αποσφράγιση, μέσω σχετικής λειτουργικότητας του Υποσυστήματος, των (υπό)φακέλων «Δικαιολογητικά Συμμετοχής - Τεχνική Προσφορά» και των (υπό)φακέλων «Οικονομική Προσφορά» του συνόλου των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων, την ημέρα και ώρα που ορίζεται στα έγγραφα της δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης. Στο στάδιο αυτό τα αποσφραγισθέντα στοιχεία των

προσφορών των οικονομικών φορέων δεν είναι προσβάσιμα από τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης.

2.2 Στις περιπτώσεις της ανοικτής διαδικασίας ή στο δεύτερο στάδιο της κλειστής διαδικασίας και εφόσον το κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής, η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει

- Στην ηλεκτρονική αποσφράγιση των (υπό)φακέλων «Δικαιολογητικά Συμμετοχής - Τεχνική Προσφορά» του συνόλου των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων, την ημέρα και ώρα που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Στο στάδιο αυτό τα εν λόγω αποσφραγισθέντα στοιχεία των προσφορών των οικονομικών φορέων δεν είναι προσβάσιμα από τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης.

- Στην ηλεκτρονική αποσφράγιση των (υπό)φακέλων «Οικονομική Προσφορά» του συνόλου των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων που δεν έχουν αποκλειστεί από τη διαδικασία με σχετική απόφαση του αποφαινόμενου οργάνου, κατά την ημερομηνία και ώρα που θα ορίσει η αναθέτουσα αρχή / αναθέτοντας φορέας. Στο στάδιο αυτό τα εν λόγω αποσφραγισθέντα στοιχεία των προσφορών των οικονομικών φορέων δεν είναι προσβάσιμα από τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης σύμβασης.

2.3 Στην περίπτωση διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων ή συμβάσεων στις οποίες υποβάλλεται ένας μόνο (υπο)φάκελος, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις της παρ. 2.1 του παρόντος άρθρου.

2.4 Στην περίπτωση της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, του ανταγωνιστικού διαλόγου και της σύμβασης καινοτομίας, η αποσφράγιση των προσφορών πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 100 του ν. 4412/2016.

2.5 Στις περιπτώσεις προσκλήσεων υποβολής αιτήσεων συμμετοχής, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 100 του ν. 4412/2016 για τις διαδικασίες που διενεργούνται μέσω Δυναμικού Συστήματος Αγορών, η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει στην ηλεκτρονική αποσφράγιση των (υπό)φακέλων «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» του συνόλου των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων, την ημέρα και ώρα που ορίζεται στα έγγραφα της δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης.

3. Ηλεκτρονική Αξιολόγηση

Μετά την κατά περίπτωση ηλεκτρονική αποσφράγιση των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει στην αξιολόγηση αυτών, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των κειμένων διατάξεων, των εγγράφων της δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης και της παρούσας. Ειδικότερα:

3.1 Πιστοποιημένοι χρήστες της Επιτροπής Διαγωνισμού μέσω του Υποσυστήματος

α) προβαίνουν κατά περίπτωση στην διαδικασία ελέγχου και αξιολόγησης των στοιχείων των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής

β) υποβάλλουν τα πρακτικά, γνωμοδοτήσεις, εισηγήσεις τους προς την αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα.

3.2 Πιστοποιημένοι χρήστες του φορέα διενέργειας της ηλεκτρονικής διαδικασίας μέσω του Υποσυστήματος

α) αποστέλλουν πρόσκληση στους προσφέροντες / υποψήφιους για παροχή διευκρινίσεων κατά την έννοια του άρθρου 102 του ν. 4412/2016.

β) κοινοποιούν στους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς τις κατά περίπτωση προβλεπόμενες από το σχετικό θεσμικό πλαίσιο αποφάσεις του αποφαινόμενου οργάνου

ε) παρέχουν πρόσβαση στους συμμετέχοντες οικονομικούς φορείς στα στοιχεία των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής των λοιπών συμμετεχόντων οικονομικών φορέων, ανάλογα με την κατά περίπτωση ακολουθούμενη διαδικασία και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 100 του ν. 4412/2016.

3.3 Πιστοποιημένοι χρήστες των οικονομικών φορέων μέσω του Υποσυστήματος

α) αποστέλλουν τις διευκρινίσεις τους κατά την έννοια του άρθρου 102 του ν. 4412/2016

β) λαμβάνουν γνώση των λοιπών συμμετεχόντων, των προσφορών τους ή των αιτήσεων συμμετοχής, και των υποβληθέντων στοιχείων και δικαιολογητικών αυτών σύμφωνα με την κατά περίπτωση ακολουθούμενη διαδικασία και τα οριζόμενα στο άρθρο 100 του ν. 4412/2016, με την επιφύλαξη των στοιχείων αυτών που έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 4412/2016.

Κάθε άλλη επικοινωνία μεταξύ οικονομικών φορέων και αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων πραγματοποιείται μέσω του Υποσυστήματος και ειδικότερα μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» της εκάστοτε ηλεκτρονικής διαδικασίας.

Άρθρο 17

Υποβολή και Αξιολόγηση Δικαιολογητικών Προσωρινού Αναδόχου και Κατακύρωση

1. Η υποβολή και αξιολόγηση δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου και η κατακύρωση διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις τα άρθρα 103, 104 και 105 του ν.4412/2016 (Α' 147) μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας» της ηλεκτρονικής διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβαση ή σύμβασης του Υποσυστήματος.

2. Εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή των δικαιολογητικών προσκομίζονται υποχρεωτικά από τον οικονομικό φορέα στην αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα, σε έντυπη μορφή και σε σφραγισμένο φάκελο, τα δικαιολογητικά που απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη μορφή σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1.6 του άρθρου 13 της παρούσας. Δεν προσκομίζονται σε έντυπη μορφή όσα έγγραφα και δικαιολογητικά αναφέρονται στην παρ. 1.7 του άρθρου 13 της παρούσας.

3. Ειδικότερα

3.1 Οι πιστοποιημένοι χρήστες του φορέα διενέργειας της ηλεκτρονικής διαδικασίας μέσω του Υποσυστήματος:

α) αποστέλλουν πρόσκληση στον προσωρινό ανάδοχο να υποβάλει τα προβλεπόμενα στις κείμενες διατάξεις και στα έγγραφα της σύμβασης δικαιολογητικά και στοιχεία.

β) καλούν τον προσωρινό ανάδοχο να προσκομίσει τυχόν ελλείποντα δικαιολογητικά ή να συμπληρώσει τα ήδη υποβληθέντα σύμφωνα με την παρ 2 του άρθρου 103, ή να παράσχει διευκρινήσεις με την έννοια του άρθρου 102 του ν. 4412/2016.

γ) κοινοποιούν την απόφαση κατακύρωσης μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2.1 του παρόντος άρθρου και αναρτούν τα σχετικά αρχεία στα «Συνημμένα Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού».

δ) προσκαλούν τον προσωρινό ανάδοχο να υποβάλει, εφόσον απαιτείται, υπεύθυνη δήλωση στην οποία δηλώνεται ότι δεν έχουν επέλθει στο πρόσωπό του οψιγενείς μεταβολές κατά την έννοια του άρθρου 104.

ε) αποστέλλουν ειδική πρόσκληση στον ανάδοχο να προσέλθει για την υπογραφή του σχετικού συμφωνητικού.

3.2 Οι πιστοποιημένοι χρήστες της Επιτροπής Διαγωνισμού μέσω του Υποσυστήματος προβαίνουν στη διαδικασία ελέγχου και αξιολόγησης των δικαιολογητικών του προσωρινού αναδόχου και υποβάλλουν τα πρακτικά, γνωμοδοτήσεις, εισηγήσεις τους προς την αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα.

3.3 Οι πιστοποιημένοι χρήστες του προσωρινού αναδόχου μέσω του Υποσυστήματος

α) υποβάλλουν τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου.

β) προσκομίζουν ή συμπληρώνουν τα δικαιολογητικά ή παρέχουν διευκρινίσεις.

3.4 Οι πιστοποιημένοι χρήστες των οικονομικών φορέων μέσω του Υποσυστήματος λαμβάνουν γνώση των δικαιολογητικών που υπέβαλλε ο προσωρινός

ανάδοχος μέσω των «Συνημμένων Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού», αναλόγως της κατά περίπτωση ακολουθούμενης διαδικασίας και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 100 του ν. 4412/2016.

3.5 Τα δικαιολογητικά του προσωρινού αναδόχου γίνονται αποδεκτά, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις, που αναφέρονται στην υποπαράγραφο 1.3.1 του άρθρου 13 της παρούσας και την παρ. 13 του άρθρου 80 του ν. 4412/2016.

3.6

Άρθρο 18

Υποβολή Προδικαστικών Προσφυγών

Οι Προδικαστικές Προσφυγές του ΒιβλίουIV του ν. 4412/2016, κατατίθενται ηλεκτρονικά μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος, στην ηλεκτρονική περιοχή του διαγωνισμού, επιλέγοντας την ένδειξη «Προδικαστική Προσφυγή» και επισυνάπτοντας τα σχετικά έγγραφα και ιδίως το τυποποιημένο έντυπο του Παραρτήματος I του π.δ. 39/2017, σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου Portable Document Format (PDF), το οποίο φέρει εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9.

Οι παρεμβάσεις κατατίθενται ηλεκτρονικά στην ηλεκτρονική περιοχή του διαγωνισμού, σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF), το οποίο φέρει εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9.

Τα σχετικά παράβολα κατατίθενται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 του π.δ. 39/2017.

Οι αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Υποσυστήματος:

- κοινοποιούν την προσφυγή σε κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην περ. α' της παρ.1 του αρ. 365 του ν. 4412/2016 και την παρ. 1 του άρθρου 9 του π.δ. 39/2017.
- διαβιβάζουν στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) τα προβλεπόμενα στην περ. β' της παρ.1 του αρ. 365 του ν. 4412/2016 και στην παρ. 2 του άρθρου 9 του π.δ. 39/2017.
- κοινοποιούν σε όλα τα μέρη τις απόψεις τους, τις παρεμβάσεις και τα σχετικά έγγραφα, σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016.

Συμπληρωματικά υπομνήματα κατατίθενται από οποιοδήποτε από τα μέρη μέσω του Υποσυστήματος.

Άρθρο 19

Χρόνος και τρόπος πρόσβασης στα έγγραφα

Οι χρήστες έχουν πρόσβαση στα έγγραφα που παράγονται στο Υποσύστημα με τον τρόπο και στο χρόνο που ορίζεται από τις κατά περίπτωση κείμενες διατάξεις και τις διατάξεις της παρούσης, εφαρμοζόμενων των διατάξεων του άρθρου 5 του ν. 2690/1999 και των διατάξεων για το ηλεκτρονικό δημόσιο έγγραφο (ΥΑΠ/Φ.40.4/3/1031/2012 ΦΕΚ Β' 1317/23.04.2012) όπως κωδικοποιήθηκαν με το Π.Δ. 28/2015 (ΦΕΚ Α/34). Το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής άλλων οικονομικών φορέων ασκείται σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 5 του ν.4412/2016 (Α' 147), με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων του ν. 4412/2016 (Α' 147).

Άρθρο 20

Εκπαίδευση Χρηστών ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες

1. Η εκπαίδευση των χρηστών των περιπτώσεων 2.2 του άρθρου 5 παρούσας, παρέχεται :

α. Από το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) μέσω πιστοποιημένων προγραμμάτων. Τα αιτήματα των χρηστών για συμμετοχή τους στα προαναφερόμενα προγράμματα υποβάλλονται με ηλεκτρονική αίτηση τους προς το ΕΚΔΔΑ.

β. Από τη Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων μέσω δράσεων ενημέρωσης και επιμόρφωσης/ εκπαίδευσης των αναθετουσών αρχών.

γ. Από τη Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης ΕΣΗΔΗΣ της Γενικής Διεύθυνσης Υποδομών Πληροφορικής και Επικοινωνιών Δημόσιας Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, στο πλαίσιο διαγωνισμών που πρόκειται να δημοσιευθούν ή έχουν ήδη δημοσιευθεί στο ΕΣΗΔΗΣ, κατόπιν σχετικού αιτήματος.

Όταν η εκπαίδευση παρέχεται στο πλαίσιο διαγωνισμών που πρόκειται να δημοσιευθούν δημοσιευθεί στο ΕΣΗΔΗΣ, τα αιτήματα των χρηστών για εκπαίδευση υποβάλλονται από τις Υπηρεσίες στις οποίες ανήκουν, με τυποποιημένο «Πίνακα καταγραφής στελεχών για εκπαίδευση» και αποστολή του στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο helpdesk.esidis@eprocurement.gov.gr.

Η εκπαίδευση παρέχεται, κατά περίπτωση, είτε στις εγκαταστάσεις της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή είτε στις εγκαταστάσεις της

Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης είτε απομακρυσμένα μέσω ηλεκτρονικής τηλεδιάσκεψης, είτε μέσω άλλου ηλεκτρονικού μέσου.

2. Η εκπαίδευση των χρηστών της περίπτωσης 2.3 του άρθρου 5 της παρούσης, παρέχεται είτε από τη Διεύθυνση Διαχείρισης, Ανάπτυξης και Υποστήριξης του ΕΣΗΔΗΣ της Γενικής Διεύθυνσης Υποδομών Πληροφορικής και Επικοινωνιών κατόπιν σχετικού αιτήματος των οικονομικών φορέων στο πλαίσιο δημοσιευμένων στο ΕΣΗΔΗΣ ηλεκτρονικών διαγωνισμών, είτε μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των οικονομικών φορέων που διοργανώνει η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή.

Όταν η εκπαίδευση παρέχεται στο πλαίσιο δημοσιευμένων στο ΕΣΗΔΗΣ ηλεκτρονικών διαγωνισμών, οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν τα αιτήματά τους για εκπαίδευση στην αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα του εκάστοτε δημοσιευμένου διαγωνισμού, με ηλεκτρονικό μήνυμα μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Συστήματος. Η αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας του διαγωνισμού συγκεντρώνει τα αιτήματα και τα αποστέλλει έγκαιρα στο Διαχειριστή του Συστήματος, ώστε να καθοριστεί ο χρόνος και ο τόπος εκπαίδευσης και να ενημερωθούν σχετικά η αναθέτουσα αρχή/ αναθέτων φορέας και οι οικονομικοί φορείς. Η εκπαίδευση παρέχεται είτε στις εγκαταστάσεις του Διαχειριστή του Συστήματος, είτε απομακρυσμένα μέσω ηλεκτρονικής τηλεδιάσκεψης, είτε μέσω άλλου ηλεκτρονικού μέσου.

Άρθρο 21

Αναλογική εφαρμογή

Οι διατάξεις της παρούσας εφαρμόζονται αναλόγως στην περίπτωση που οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς χρησιμοποιούν το Υποσύστημα σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων με εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη του ορίου της παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4412/2016.

Άρθρο 22

Μεταβατική διάταξη

Οι διατάξεις της παρούσας εφαρμόζονται σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις προμηθειών και παροχής γενικών υπηρεσιών, η έναρξη της διαδικασίας σύναψης των οποίων, σύμφωνα με τα αρ. 61, 120, 290 και 330 του ν. 4412/2016 αντίστοιχα, λαμβάνει χώρα μετά τη δημοσίευση της παρούσας στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 23

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς της παρούσας αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων   Ο Υπουργός Επικρατείας»

III. Αρμοδιότητα Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011: «2. Η Αρχή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: [...] γ) Γνωμοδοτεί για τη νομιμότητα κάθε διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και συμμετέχει στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της Αρχής. Ειδικότερα: [...] γγ) **Οι λοιπές κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση νόμου**, εξαιρουμένων των προκηρύξεων, καθώς και οι κανονισμοί άλλων δημοσίων οργάνων και αναθετουσών αρχών, όπως ιδίως οι κανονισμοί που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 5 παρ. 3 του ν.2286/1995, συμπεριλαμβανομένων των κανονισμών εσωτερικής λειτουργίας των κατά περίπτωση αρμόδιων ελεγκτικών διοικητικών οργάνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, κατά το μέρος που οι εν λόγω πράξεις και κανονισμοί ρυθμίζουν θέματα δημοσίων συμβάσεων, **εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής.**

Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της παρούσας περίπτωσης ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα(30) ημερών από την περιέλευση των ανωτέρω σχεδίων διατάξεων στην Αρχή, με μέριμνα του οικείου οργάνου. Μετά την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας οι σχετικές πράξεις μπορούν να εκδοθούν και χωρίς τη γνώμη της Αρχής."

Στο βαθμό που το ως άνω σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης, ως παρατίθεται ανωτέρω, περιλαμβάνει ρυθμίσεις που αφορούν δημόσιες συμβάσεις, εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Αρχής για παροχή σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ 'υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011.

IV. Συναφείς διατάξεις

1. Το σύνολο των διατάξεων του **ν. 4412/2016**, και, ιδίως :

- η παρ. 2 του άρθρου 1, σύμφωνα με την οποία :

«2. Ο παρών νόμος θεσπίζει κανόνες: α) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης δημοσίων συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου Ι (άρθρα 2 έως 221), β) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου ΙΙ (άρθρα 2 και 222 έως 338), [...]». Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται, με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 έως 7, σε όλες τις συμβάσεις των περιπτώσεων α' και β', ανεξαρτήτως είδους και εκτιμώμενης αξίας αυτών, εκτός αν άλλως ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις αυτού.»

- η περ. 8) της παρ. 1 του άρθρου 2, σύμφωνα με την οποία :

"ως «δημόσιες συμβάσεις προμηθειών» και ως «συμβάσεις προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση - πώληση, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς, προϊόντων. Μια σύμβαση προμηθειών μπορεί να περιλαμβάνει, παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης,

- η περ. 9) της παρ. 1 του άρθρου 2, σύμφωνα με την οποία :

ως «δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών» και ως «συμβάσεις υπηρεσιών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών που δεν εμπίπτουν στην περ. 7α. Στις συμβάσεις υπηρεσιών περιλαμβάνονται και οι συμβάσεις παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών ως αντικείμενο τον σχεδιασμό, προγραμματισμό, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση επιχειρησιακών και αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας, καθώς και σε οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις, την υποστήριξη της υλοποίησής τους με τη μεταφορά της απαραίτητης τεχνογνωσίας, καθώς και την παροχή εξωγενών υπηρεσιών (outsourcing) υλοποίησης των ανωτέρω προγραμμάτων και δράσεων. Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες υπάγονται ιδίως οι οικονομικές μελέτες, κοινωνικές μελέτες και μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας,

- η περ. 32) της παρ. 1 του άρθρου 2, σύμφωνα με την οποία :

"ως «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ» νοείται το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία υποσυστήματα για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων, κατά την έννοια της περ. 5, καθώς και για τη συλλογή, δημοσιοποίηση και ανάλυση στοιχείων σχετικών με τις εν λόγω συμβάσεις, με τη χρήση και εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ),

- η περ. 32α) της παρ. 1 του άρθρου 2, σύμφωνα με την οποία :

32α) ως «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» νοείται το πληροφοριακό σύστημα, το οποίο αποτελεί μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και περιλαμβάνει

όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημόσιων συμβάσεων και συμβάσεων, κατά την έννοια της περ. 5, με τη χρήση και εφαρμογή ΤΠΕ,

- η περ. 33) της παρ. 1 του άρθρου 2, σύμφωνα με την οποία :

ως «χρήστες ΕΣΗΔΗΣ» νοούνται ιδίως οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς και οι οικονομικοί φορείς που χρησιμοποιούν το ΕΣΗΔΗΣ,

- η περ. 34) της παρ. 1 του άρθρου 2, σύμφωνα με την οποία :

ως «Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)» νοείται το πληροφοριακό σύστημα, που αποτελεί μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και έχει ως σκοπό τη συλλογή και δημοσιοποίηση στοιχείων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις, κατά την έννοια της περ. 5, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204) και το άρθρο 38 του παρόντος,

- η παρ. 5 του άρθρου 36 «Υποχρέωση Χρήσης - Λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ - Εξουσιοδοτική Διάταξη», σύμφωνα με την οποία :

«5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ρυθμίζονται, για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν:

α) στη λειτουργία της ηλεκτρονικής πύλης ΕΣΗΔΗΣ, τη δομή και το περιεχόμενό της, σύμφωνα με τον ν. 4727/2020 (Α' 184) και το Πλαίσιο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΠΗΔ), τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής και αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ,

β) στον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών,

γ) στους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα,

καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων,

δ) στον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής και

ε) στους όρους και τις προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης»

Σημειώνεται ότι η ανωτέρω παράγραφος, τίθεται ως τροποποιημένη ισχύει δυνάμει του άρθρου 4 του ν. 4872/2021, ως έναρξη δε ισχύος της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 142 του αυτού νόμου, ορίζεται η 1η Ιουνίου 2021.

- η παρ. 10 του άρθρου 258 "Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες (άρθρο 40 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ), σύμφωνα με την οποία :

"10. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται οι τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες του παρόντος άρθρου για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 222 έως 338) σχετικά με:

α) τη λειτουργία της ηλεκτρονικής πύλης ΕΣΗΔΗΣ, τη δομή και το περιεχόμενό της, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4727/2020 (Α' 184) και του ΠΗΔ, τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής, αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ,

β) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των συμβάσεων που συνάπτονται, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών,

γ) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων,

δ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής και

ε) τους όρους και προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης"

Σημειώνεται ότι η ανωτέρω παράγραφος, τίθεται ως τροποποιημένη ισχύει δυνάμει του άρθρου 109 του ν. 4872/2021, ως έναρξη δε ισχύος της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 142 του αυτού νόμου, ορίζεται η 1η Ιουνίου 2021.

2. Ο ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 45) και ιδίως,

- το άρθρο **11** «Βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής- Επικύρωση των αντιγράφων» αυτού, το οποίο έχει ως εξής :

«1. Η βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του ενδιαφερομένου γίνεται, από οποιαδήποτε διοικητική αρχή ή από τα Κ.Ε.Π., βάσει του δελτίου ταυτότητας ή των αντίστοιχων εγγράφων που προβλέπονται στο άρθρο 3.

Δεν απαιτείται βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του ενδιαφερομένου, όταν προσέρχεται αυτοπροσώπως για υποθέσεις του στις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα ή τα Κ.Ε.Π., προσκομίζοντας το δελτίο ταυτότητας ή τα αντίστοιχα πρωτότυπα έγγραφα.

Στις περιπτώσεις που ο νόμος απαιτεί βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του ενδιαφερομένου, αρκεί η εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή η εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του ενδιαφερομένου, εφόσον το έγγραφο διακινείται ηλεκτρονικά.

2.α. Οι ρυθμίσεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται στο Δημόσιο, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα Δικαστήρια όλων των βαθμών, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικώς, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους, τις δημόσιες επιχειρήσεις και τους οργανισμούς που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3429/2005, καθώς και στα νομικά πρόσωπα και τις επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α..

β. Δεν υφίσταται πλέον η υποχρέωση υποβολής πρωτοτύπων εγγράφων, με την επιφύλαξη της περίπτωσης δ και των εγγράφων που προσκομίζονται για δικαστική χρήση, που έχουν εκδοθεί από τις υπηρεσίες και τους φορείς της περίπτωσης α ή επικυρωμένων αντιγράφων των εγγράφων αυτών από τους ενδιαφερόμενους για το σύνολο των συναλλαγών τους με τις υπηρεσίες και τους φορείς της περίπτωσης α.

Αντί πρωτοτύπων ή επικυρωμένων αντιγράφων, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από τις υπηρεσίες και τους φορείς της περίπτωσης α, ευκρινή φωτοαντίγραφα των πρωτοτύπων εγγράφων που εκδόθηκαν από τις υπηρεσίες και τους φορείς αυτούς ή των ακριβών αντιγράφων τους.

Ομοίως, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά ευκρινή φωτοαντίγραφα από αντίγραφα ιδιωτικών εγγράφων τα οποία έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο, καθώς και ευκρινή φωτοαντίγραφα από τα πρωτότυπα όσων ιδιωτικών εγγράφων φέρουν θεώρηση από υπηρεσίες και φορείς της περίπτωσης α.

Ομοίως, υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά ευκρινή φωτοαντίγραφα από αντίγραφα εγγράφων που έχουν εκδοθεί από αλλοδαπές αρχές και έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο.

Οι υπηρεσίες και οι φορείς στους οποίους κατατίθενται φωτοαντίγραφα, κατά τα ανωτέρω, υποχρεούνται να διενεργούν δειγματοληπτικό έλεγχο προκειμένου να εξακριβώσουν την ακρίβεια των στοιχείων που αναγράφονται σε αυτά, σε τουλάχιστον πέντε τοις εκατό (5%) των φωτοαντιγράφων που υποβλήθηκαν κατά το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο, ιδίως ζητώντας τη συνδρομή των υπηρεσιών ή των φορέων που εξέδωσαν τα πρωτότυπα. Τα αποτελέσματα αυτού του ελέγχου εν συνεχεία κοινοποιούνται στην καθ' ύλην αρμόδια οργανική μονάδα του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Εάν διαπιστωθεί κατά τον υποχρεωτικό ή άλλο έλεγχο ότι υποβλήθηκαν αλλοιωμένα φωτοαντίγραφα, εκτός από τις κυρώσεις που προβλέπονται στην παρ. 6 του άρθρου 22 του ν. 1599/1986 και που επιβάλλονται στον ενδιαφερόμενο, εφόσον η πράξη αυτή δεν τιμωρείται αυστηρότερα από άλλη ποινική διάταξη, η διοικητική ή άλλη πράξη, για την έκδοση της οποίας υποβλήθηκαν τα φωτοαντίγραφα αυτά, ανακαλείται αμέσως.

γ. Οι διοικητικές αρχές και τα ΚΕΠ εξακολουθούν να επικυρώνουν αντίγραφα από το πρωτότυπο ή από το ακριβές αντίγραφο της διοικητικής αρχής (όπως ορίζεται στο άρθρο 1 του ν. 2690/1999 (Α 45), που το εξέδωσε, μόνο στην περίπτωση που αυτά υποβάλλονται από τον ενδιαφερόμενο σε φορείς που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος. Αντίγραφα των ανωτέρω επικυρώνονται και από δικηγόρους ή συμβολαιογράφους, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την άσκηση των λειτουργημάτων τους.

Ομοίως, οι διοικητικές αρχές και τα ΚΕΠ εξακολουθούν να επικυρώνουν αντίγραφα από αντίγραφα ιδιωτικών εγγράφων ή εγγράφων που έχουν εκδοθεί από αλλοδαπές αρχές, τα οποία έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο, μόνο στην περίπτωση που αυτά υποβάλλονται σε φορείς που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος.

δ. Η απαίτηση υποβολής πρωτοτύπων εγγράφων, που έχουν εκδοθεί από τις υπηρεσίες και τους φορείς της περίπτωσης α, όταν προβλέπεται ρητά από την κείμενη

νομοθεσία, καταργείται με την παρέλευση τριών μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου. Εντός του προαναφερόμενου χρονικού διαστήματος, με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του κάθε φορά αρμόδιου Υπουργού μπορεί να ορίζεται, κατά περίπτωση, η διατήρηση της απαίτησης υποβολής πρωτοτύπων εγγράφων σε διαδικασίες, εφόσον το επιβάλλουν εξαιρετικοί λόγοι, που αναφέρονται ρητώς σε αυτήν.

ε. Για τα αντίγραφα των Φύλλων Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) που έχουν προέλθει από πρωτότυπο ΦΕΚ σε έντυπη μορφή ή από ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή που έχει καταχωριστεί στην ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου, ισχύουν ανάλογα οι ρυθμίσεις του άρθρου αυτού. Η προθεσμία της παρ. δ` του άρθρου 1 του Ν.4250/2014, όσον αφορά τα ΦΕΚ, ισχύει από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

στ. Με την επιφύλαξη της περίπτωσης δ, από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου καταργείται κάθε ειδική ή γενική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις αυτού.

3. Τα ηλεκτρονικά έγγραφα υποβάλλονται και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 13 έως 15 του νόμου για την Ψηφιακή Διακυβέρνηση.».

3. Ο ν. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) - Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις.»(Α' 184) και, ιδίως :

- **το άρθρο 13** "Έκδοση Ηλεκτρονικών Δημοσίων Εγγράφων", το οποίο έχει ως εξής :

«1. Όλες οι διαδικασίες για τη διαχείριση δημοσίων εγγράφων από τους φορείς του δημόσιου τομέα, όπως η σύνταξη, η προώθηση για υπογραφή, η θέση υπογραφής, η έκδοση, η χρέωση προς ενέργεια εισερχομένων εγγράφων, η εσωτερική και η εξωτερική διακίνηση, η πρωτοκόλληση, καθώς και η αρχειοθέτησή τους πραγματοποιούνται αποκλειστικά μέσω ΤΠΕ.

2. Τα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα παράγονται είτε πλήρως αυτοματοποιημένα μέσω ειδικού πληροφοριακού συστήματος που συνθέτει κατάλληλα στοιχεία δεδομένων, είτε μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής γραφείου, είτε μέσω ψηφιοποίησης έντυπου εγγράφου. Τα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα εκδίδονται σε μία από τις ακόλουθες μορφές: α) ως πρωτότυπα ηλεκτρονικά έγγραφα της παρ. 3, β) ως ηλεκτρονικά ακριβή αντίγραφα της παρ. 4, γ) ως ψηφιοποιημένα ηλεκτρονικά αντίγραφα της παρ. 5.

3. Τα πρωτότυπα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα φέρουν: α) εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα και β) είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του φορέα είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή του αρμόδιου οργάνου.

4. Τα ηλεκτρονικά ακριβή αντίγραφα φέρουν υποχρεωτικά: α) εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα, β) είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του φορέα είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή του αρμόδιου για την έκδοση του αντιγράφου οργάνου, γ) την ένδειξη «ακριβές αντίγραφο» και δ) τα στοιχεία του οργάνου που υπέγραψε το έγγραφο ως τελικώς υπογράφων.

5. Τα ψηφιοποιημένα ηλεκτρονικά αντίγραφα εκδίδονται από τους φορείς του δημόσιου τομέα μέσω ψηφιοποίησης ή αναπαραγωγής με χρήση ΤΠΕ έντυπων δημόσιων ή ιδιωτικών εγγράφων που κατέχουν στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους. Τα ψηφιοποιημένα ηλεκτρονικά αντίγραφα φέρουν: α) εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα β) είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του φορέα είτε την εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή του οργάνου που κάνει την ψηφιοποίηση ή αναπαραγωγή με χρήση ΤΠΕ σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο και γ) βεβαίωση ταύτισής τους με το έντυπο έγγραφο. Σε περίπτωση καταστροφής έντυπων εγγράφων μετά από την έκδοση των αντίστοιχων ψηφιοποιημένων ηλεκτρονικών αντιγράφων, στο πρωτόκολλο καταστροφής μνημονεύονται τα ειδικότερα στοιχεία που αναφέρονται στην παραγωγή και αρχειοθέτηση του ψηφιοποιημένου ηλεκτρονικού αντιγράφου.

6. Με την επιφύλαξη των διατάξεων για την Ενιαία Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης, πιστοποιητικά και βεβαιώσεις κάθε είδους μπορούν να εκδίδονται με χρήση είτε προηγμένης ή εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής είτε προηγμένης ή εγκεκριμένης ηλεκτρονικής σφραγίδας."

- **το άρθρο 15** "Ηλεκτρονικά ιδιωτικά έγγραφα", το οποίο έχει ως εξής :

"1. Ηλεκτρονικά ιδιωτικά έγγραφα που εκδίδονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες με χρήση εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής ή εγκεκριμένης ηλεκτρονικής σφραγίδας, γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από τους φορείς του δημόσιου τομέα, από τα δικαστήρια όλων των βαθμών και τις εισαγγελίες όλης της χώρας και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες κατά την ηλεκτρονική διακίνησή τους.

2. Εκτύπωση των ηλεκτρονικών εγγράφων της παρ. 1 γίνεται υποχρεωτικά αποδεκτή από τους φορείς του δημόσιου τομέα, από τα δικαστήρια όλων των βαθμών και τις εισαγγελίες όλης της χώρας και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες, εφόσον φέρει επικύρωση από οποιαδήποτε διοικητική αρχή ή ΚΕΠ ή δικηγόρο, η οποία γίνεται μέσω της διαπίστωσης της ταύτισης του περιεχομένου του εκτυπωμένου εγγράφου με το ηλεκτρονικό ιδιωτικό έγγραφο."

- **το άρθρο 27** "Έκδοση εγγράφων μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης", το οποίο έχει ως εξής :

1. Κάθε φυσικό πρόσωπο που ενεργεί για τον εαυτό του ατομικά ή ως νόμιμος εκπρόσωπος νομικού προσώπου (χρήστης) δύναται να εκδίδει έγγραφα μέσω της

ΕΨΠ. Στην έννοια του χρήστη περιλαμβάνονται και τα φυσικά πρόσωπα που ενεργούν ως δικαστικοί συμπαραστάτες.

2. Για την έκδοση εγγράφων μέσω της ΕΨΠ απαιτείται η προηγούμενη αυθεντικοποίηση του χρήστη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 24.

3. Τα έγγραφα της παρ. 1 φέρουν μοναδικό αναγνωριστικό αριθμό επαλήθευσης και προηγμένη ή εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από όλους τους φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες:

α) Ως ηλεκτρονικά έγγραφα διακινούμενα με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), χωρίς να απαιτείται ηλεκτρονική υπογραφή ή άλλη ηλεκτρονική σφραγίδα και με ισχύ πρωτότυπου εγγράφου.

β) Ως έντυπα έγγραφα, εφόσον εκτυπωθούν από τη διαδικτυακή εφαρμογή της ΕΨΠ, χωρίς περαιτέρω διατυπώσεις ή διαδικασία επικύρωσης και με ισχύ αντιγράφου.

4. Η επαλήθευση του περιεχομένου του εγγράφου από τον λήπτη γίνεται μέσω της υπηρεσίας επαλήθευσης που παρέχεται από την ΕΨΠ με τη χρήση του μοναδικού αναγνωριστικού αριθμού επαλήθευσης."

- Το **άρθρο 28** Αιτήσεις φυσικών προσώπων μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης

1. Τα πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 27 μπορούν να αιτούνται την έκδοση δημοσίων εγγράφων από τους φορείς του δημόσιου τομέα μέσω της ΕΨΠ.

2. Για την πρόσβαση στην ως άνω υπηρεσία απαιτείται η προηγούμενη αυθεντικοποίηση του χρήστη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 24.

3. Ο φορέας του δημόσιου τομέα, στον οποίο απευθύνεται η αίτηση, οφείλει να ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο με τον πλέον πρόσφορο τρόπο για τη δυνατότητα διορθωτικής ή συμπληρωματικής υποβολής αίτησης και τις έννομες συνέπειες της διορθωτικής ή συμπληρωματικής υποβολής.

4. Τα δικαιολογητικά, δημόσια ή ιδιωτικά έγγραφα, που απαιτούνται:

α) είτε αναζητούνται αυτεπαγγέλτως από τον φορέα του δημόσιου τομέα, εφόσον τα έγγραφα αυτά τηρούνται ήδη σε ηλεκτρονικό αρχείο ή με οποιονδήποτε τρόπο σε φορέα του δημόσιου τομέα. Ο φορέας που διαθέτει τα έγγραφα αυτά επιβεβαιώνει την ακρίβεια και την ισχύ τους. Για τον σκοπό αυτόν τεκμαίρεται ότι παρέχεται σχετική εξουσιοδότηση από τον ενδιαφερόμενο με την υποβολή της αίτησής του,

β) είτε αναζητούνται από τον φορέα του δημόσιου τομέα κατόπιν αίτησης του ενδιαφερόμενου, η οποία επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης για την ακρίβεια των

αναγραφόμενων ή βεβαιούμενων στοιχείων σε αυτά, εφόσον τα έγγραφα αυτά τηρούνται ήδη σε ηλεκτρονικό αρχείο ή με οποιονδήποτε τρόπο σε φορέα του δημόσιου τομέα,

γ) είτε υποβάλλονται από τον ενδιαφερόμενο με επισύναψη στην αίτηση μέσω της ΕΨΠ.

- **το άρθρο 36** "Αντικείμενο ψηφιακής προσβασιμότητας (άρθρο 1 παρ. 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102)", το οποίο έχει ως εξής :

"Αντικείμενο των διατάξεων της ψηφιακής προσβασιμότητας είναι η εισαγωγή ρυθμίσεων για την προσβασιμότητα σε ιστότοπους και εφαρμογές για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα, προκειμένου οι υπηρεσίες τους να καταστούν περισσότερο προσβάσιμοι στους χρήστες και ιδίως στα άτομα με αναπηρίες."

V. Επί της σκοπιμότητας, της νομιμότητας και του περιεχομένου της προτεινόμενης ρύθμισης.

A. Το υπό εξέταση σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης εκδίδεται βάσει της παρεχόμενης από την παρ. 5 του άρθρου 36 και την παρ. 10 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016 εξουσιοδότηση, για τις δημόσιες συμβάσεις και συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών των Βιβλίων Ι και ΙΙ του ως άνω νόμου αντίστοιχα. Επισημαίνεται ότι ως χρόνος έναρξης ισχύος των ως άνω διατάξεων, ως αυτές αντικαταστάθηκαν δυνάμει των άρθρων 4 και 109 του ν. 4782/2021, αντιστοίχως, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 142 αυτού, ορίζεται η 1η Ιουνίου 2021, ημερομηνία κατά την οποία και τίθεται σε ισχύ η κατά τα ανωτέρω παρεχόμενη εξουσιοδότηση. Κατά συνέπεια, το υποβληθέν σχέδιο ΚΥΑ εξετάζεται με βάση τις τροποποιηθείσες δυνάμει του ν. 4782/2021 διατάξεις, ως αυτές θα ισχύουν μετά 1η Ιουνίου 2021, ημερομηνία κατά την οποία θα καταστεί δυνατή και η έκδοσή της, ενεργοποιημένης της σχετικής εξουσιοδότησης.

B. Ήδη, βάσει της παρεχόμενης από την παρ. 5 του άρθρου 36 του ν. 4412/2016 εξουσιοδότησης, έχει εκδοθεί και βρίσκεται σε ισχύ η υπ' αριθμ. 56902/215/19.05.2017 (Β' 1924/2017) Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, η κατάργηση / αντικατάσταση της οποίας θα πρέπει να προβλεφθεί ρητώς από την εξεταζόμενη, με την επιφύλαξη ισχύος της για την ολοκλήρωση των διαδικασιών που έχουν εκκινήσει, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 61 και 120 του ν. 4412/2016, προ της 1ης Ιουνίου 2021¹.

---

¹ Συναφώς σημειώνεται ότι :

Γ. Με το υπό εξέταση σχέδιο ρυθμίζονται τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν :

α) στη λειτουργία της ηλεκτρονικής πύλης του ΕΣΗΔΗΣ, τη δομή και το περιεχόμενό της, στους όρους και τις προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του ΕΣΗΔΗΣ στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (άρθρα 1- 4)

β) τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής και αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ, (άρθρα 5 έως 7)

γ) στον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, στους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ και χορήγησης αντιγράφων, (άρθρα 9-19)

δ) στον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης , (άρθρο 20).

α) Η απλή κατάργηση της εξουσιοδοτικής διάταξης δεν συνεπάγεται αυτοδικαίως και την κατάργηση των κανονιστικών πράξεων που εκδόθηκαν βάσει αυτής, εάν δεν προκύπτει σαφής περί τούτου βούληση του νεότερου νομοθέτη [ΣτΕ2361/2011, 1965/2010, 2260/2005, 3881/2004, ΓΝΜΔ ΝΣΚ 141/2012]. Ωστόσο, η κανονιστική πράξη δεν μπορεί πλέον να τροποποιηθεί ή να καταργηθεί με όμοια κανονιστική πράξη, καθώς ελλείπει προς τούτο η αναγκαία εξουσιοδότηση. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση αυτή, η εκδοθείσα κανονιστική πράξη εξακολουθεί να ισχύει και μπορεί πλέον να καταργηθεί μόνο με νόμο.

β) Οι κανόνες που θεσπίζονται με κανονιστική πράξη μπορούν να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν μόνον από διατάξεις νεότερων ομοίων πράξεων, εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται η σχετική κανονιστική αρμοδιότητα [Κατά τον Ε. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, αρ. περ. 173, η κατάργηση των κανονιστικών πράξεων επιτρέπεται ελεύθερα εφόσον εξακολουθεί να ισχύει η νομοθετική εξουσιοδότηση βάσει της οποίας εκδόθηκε η καταργούμενη πράξη ή βάσει νεότερης νομοθετικής εξουσιοδότησης]

Εν προκειμένω, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η νεότερη νομοθετική εξουσιοδότηση προς διαφορετικό - συλλογικό - όργανο (Κοινή Απόφαση Υπουργών) αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης και άρα, είναι επιτρεπτή η τροποποίηση από το - δυνάμει της τροποποιηθείσας εξουσιοδοτικής - εξουσιοδοτούμενο όργανο, των κανόνων που θεσπίσθηκαν με την προηγούμενως εκδοθείσα ΥΑ.

Εκ του περιεχομένου, ως αυτό παρατίθεται ανωτέρω, της υπό εξέταση Κοινής Υπουργικής Απόφασης, προκύπτει ότι αυτή κείται εντός του πλαισίου των προαναφερθεισών εξουσιοδοτικών διατάξεων, στο βαθμό που οι θεσπιζόμενοι κανόνες ρυθμίζουν ζητήματα τεχνικού - λεπτομερειακού χαρακτήρα.

Δ. Ειδικά, ως προς τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, σημειώνονται τα ακόλουθα, ως προτάσεις -κατευθύνσεις νομοτεχνικής ή ουσιαστικής φύσης, προς βελτίωση και αποσαφήνιση του περιεχομένου τους :

1. Δεδομένου ότι δυνάμει του άρθρου 1 του ν. 4782/2021, στην περ. 9 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016 διατηρείται μόνο ο ορισμός των «υπηρεσιών», ενώ απαλείφεται ο προσδιορισμός «γενικών», σκόπιμο είναι να τροποποιηθεί αναλόγως το κείμενο της υπό εξέταση ΚΥΑ στα σημεία που γίνεται αναφορά σε "γενικές υπηρεσίες" (ενδεικτικά, παρ. 3 άρθρου 1, παρ.1 του άρθρου 2).

2. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. 32α) της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016 «ως «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)» νοείται το πληροφοριακό σύστημα, το οποίο αποτελεί μέρος του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ και περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων, κατά την έννοια της περ. 5², με τη χρήση και εφαρμογή ΤΠΕ,»

Βάσει των ορισμών που περιέχονται στην παρ. 1 του άρθρου 1 της εξεταζόμενης ΚΥΑ, ως «**Σύστημα**» αναφέρεται το ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, ενώ ως «**Υποσύστημα**» ορίζεται το ΕΣΗΔΗΣ, κατά την έννοια της ανωτέρω περ. 32α) της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016.

Στην **παρ. 1 του άρθρου 2**, όπου αναφέρονται αναλυτικά τα διακριτά υποσυστήματα ή και λειτουργίες που περιλαμβάνει το ΟΠΣ – ΕΣΗΔΗΣ, περιγράφονται επίσης ως «Υποσυστήματα»: α) το «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) Προμήθειες και Υπηρεσίες για τις **διαγωνιστικές διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών καθώς και για τις σχετικές διαδικασίες διαχείρισης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων**» και β) το «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) Δημόσια Έργα για τις **διαγωνιστικές διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών**».

Δεδομένου ότι το νομικό πλαίσιο οφείλει να διέπεται από ορολογική συνέπεια, οι χρησιμοποιούμενοι από τους κανόνες δικαίου όροι πρέπει να χρησιμοποιούνται

---

²Παρ. 5 : ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών,

μονοσήμαντα. Προτείνεται, συναφώς, είτε ο επαναπροσδιορισμός των όρων «Σύστημα» και «Υποσύστημα», είτε η εισαγωγή διαφορετικού ορισμού των «διακριτών υποσυστημάτων ή και λειτουργιών» που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 2.

3. Προτείνεται η απαλοιφή της φράσης «*διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων*», όπου απαντάται, και η εισαγωγή ρητής πρόβλεψης περί του ότι το ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες χρησιμοποιείται τόσο για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών του Βιβλίου Ι, όσο και για τη σύναψη συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών από αναθέτοντες φορείς του Βιβλίου ΙΙ, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο νόμο.

4. Στην περ. α) παρ. 1 του **άρθρου 9** ορίζεται ότι η επικοινωνία, ενημέρωση και διακίνηση εγγράφων πραγματοποιείται αποκλειστικά μέσω της «*ηλεκτρονικής περιοχής και λειτουργικότητας "επικοινωνία"* της σύμβασης», ενώ κατωτέρω, (περ. γ) αναφέρεται ότι «*η απάντηση αποτελεί χωριστή σχετική ηλεκτρονική περιοχή για κάθε οικονομικό φορέα*». Η ίδια αναφορά απαντάται και στην περ. γ' της παρ. 2 του ίδιου άρθρου, ενώ στο **άρθρο 12** αναφέρεται ότι οι πληροφορίες παρέχονται μέσω της λειτουργικότητας «*επικοινωνία*» και της ανάρτησης αυτών «*στη σχετική ηλεκτρονική περιοχή συνημμένων αυτής*», στο δε **άρθρο 18** αναφέρεται ότι οι προδικαστικές προσφυγές κατατίθεται «*στην ηλεκτρονική περιοχή του διαγωνισμού*». Προτείνεται, συναφώς, η χρήση του όρου «*ηλεκτρονική περιοχή*» με ενιαίο τρόπο στην περίπτωση που αποτελεί ενιαία έννοια ή η διαφοροποίηση της χρησιμοποιούμενης ορολογίας στην περίπτωση που πρόκειται για διαφορετικές περιοχές.

5. Στο **άρθρο 4** «*Αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του "ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες"*», κρίνεται αναγκαία η περαιτέρω εξειδίκευση του τρόπου με τον οποίο πιστοποιείται από το Διαχειριστή η τεχνική αδυναμία λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες. Περαιτέρω, προτείνεται η απαλοιφή της φράσης «*η οποία οφείλεται σε γεγονότα ανωτέρας βίας*», παρά το γεγονός ότι αποτελεί επανάληψη της διατύπωσης της παρ. 4 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016, προκειμένου να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής του εξεταζόμενου άρθρου κατά τρόπον ώστε η σχετική πιστοποίηση να καταλαμβάνει κάθε περίπτωση τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της ομαλής διεξαγωγής ορισμένης διαδικασίας, ανεξαρτήτως του λόγου αυτής.

6. Στο **άρθρο 5** «*Δικαιώματα χρήσης και τρόπος πρόσβασης ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες*», προτείνεται η συμπερίληψη στην ενδεικτική αναφορά των χρηστών φορέων του Δημοσίου της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας και της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθώς οι συγκεκριμένοι φορείς εκ των αρμοδιοτήτων τους περιλαμβάνονται στους φορείς που πραγματοποιούν ελέγχους συμβάσεων.³ Στο ίδιο

---

³Σημειώνεται ότι η σχετική αναφορά στην ισχύουσα ΥΑ έχει ως εξής : "2.5 Πιστοποιημένοι χρήστες ελεγκτικών και εποπτικών αρχών: η ομάδα αυτή περιλαμβάνει στελέχη ελεγκτικών και εποπτικών

άρθρο, παρ. 2.3 η φράση "Πιστοποιημένοι χρήστες οικονομικών φορέων και πιστοποιημένοι χρήστες αυτών" θα πρέπει να αναδιατυπωθεί ως "Πιστοποιημένοι οικονομικοί φορείς και πιστοποιημένοι χρήστες αυτών".

7. Στο **άρθρο 6** «Διαδικασία εγγραφής στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες», προτείνεται η αναδιατύπωση της περ. 2.2. της παρ. 2.

8. Στο **άρθρο 8** «Διαλειτουργικότητα» θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι η διαλειτουργικότητα του ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες με τρίτα συστήματα δεν συνέχεται με την ενδεχόμενη δυνατότητα των αναθετουσών αρχών να αναζητούν αυτεπάγγελτα δικαιολογητικά και αποδεικτικά στοιχεία, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Επομένως, προτείνεται η προσθήκη φράσης στην παρ. 2 «εκτός εάν αναζητούνται αυτεπάγγελτα δυνάμει της κείμενης νομοθεσίας και των εγγράφων της σύμβασης»

9. Στην παρ. 3 του **άρθρου 9** «Επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων στο ΕΣΗΔΗΣ Προμήθειες και Υπηρεσίες», θα πρέπει να γίνει ειδική αναφορά στην ημέρα του Σαββάτου⁴, το οποίο δεν θεωρείται κατά νόμον ως ημέρα αργίας. Επιπλέον, θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να ορίζουν στα έγγραφα της σύμβασης συγκεκριμένη ημέρα και ώρα ως καταληκτική, χωρίς να δεσμεύονται από τη γενική αναφορά περί προθεσμιών.

Περαιτέρω, θα πρέπει να ορισθεί σαφώς ότι ο αναφερόμενος στην ως άνω παράγραφο τρόπος υπολογισμού των προθεσμιών καταλαμβάνει και την περιγραφόμενη στο άρθρο 18 διαδικασία υποβολής προδικαστικών προσφυγών, παρεμβάσεων και κοινοποιήσεων/διαβιβάσεων εκ μέρους των αναθετουσών αρχών.

10. Στο **άρθρο 11** Σχεδιασμός και εφαρμογή ηλεκτρονικών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί ότι η περ. β) «Πρόσκληση Υποβολής Αιτήσεων Συμμετοχής», ήτοι συστημικό Request for Information (eRFI), όσον αφορά ηλεκτρονικές διαδικασίες υποβολής αιτήσεων συμμετοχής, χρησιμοποιείται ιδίως στις διαδικασίες δύο σταδίων (κλειστή διαδικασία, ανταγωνιστικός διάλογος, ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση) όπου προηγείται ως διακριτό στάδιο το στάδιο της ποιοτικής επιλογής.

Επιπλέον, θα πρέπει να απαλειφθεί η **παρ. 4** του ως άνω άρθρου, σύμφωνα με την οποία «Μετά την ....τήρηση των προβλεπόμενων κατά το νόμο δημοσιεύσεων σε

αρχών που πραγματοποιούν λειτουργίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις μέσω του Συστήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από την Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης ΕΣΗΔΗΣ, καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του."

⁴ βλ. σχετικά και Κανονισμό (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1182/71 του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 1971 περί καθορισμού των κανόνων που εφαρμόζονται στις προθεσμίες, ημερομηνίες και διορίες, ιδίως παρ. 2 του άρθρου 2 : "Γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, ὡς «εργάσιμες ἡμέρες», νοοῦνται ὅλες οἱ ἡμέρες, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἀργίες, τὶς Κυριακὲς καὶ τὰ Σάββατα"

εθνικό ή/και ευρωπαϊκό επίπεδο, αναρτώνται μέσω του Υποσυστήματος ....στοιχεία της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημόσιας σύμβασης ή σύμβασης...», η οποία δύναται να προκαλέσει σύγχυση, καθώς από την κείμενη νομοθεσία δεν προβλέπεται υποχρέωση ολοκλήρωσης των προβλεπόμενων από τον ν. 3548/2007 δημοσιεύσεων στον περιφερειακό και τοπικό τύπο προ της ανάρτησης στο ΕΣΗΔΗΣ ή, σε κάθε περίπτωση, να διαγραφεί η αναφορά σε εθνικό και/ή... επίπεδο».

11. Στο άρθρο 12 «Συμπληρωματικές Πληροφορίες Εγγράφων Σύμβασης» θα πρέπει να προστεθούν και η παρ. 3 του άρθρου 67 σε συνδυασμό με την παρ. 5 του άρθρου 121 για τις συμβάσεις κάτω των ορίων του Βιβλίου Ι, καθώς και η παρ. 3 του άρθρου 297 αντίστοιχα για τις συμβάσεις του Βιβλίου ΙΙ.

12. Ειδικά ως προς τις ρυθμίσεις του άρθρου 13 «Ηλεκτρονική Υποβολή Προσφορών», σημειώνονται τα εξής :

- **Περ. 1.3.1** : Προτείνεται η αναδιατύπωση (και η αντίστοιχη προσαρμογή - απαλοιφή της παρ. 4 του άρθρου 9 προς αποφυγή επαναλήψεων) ως εξής :

"Τα έγγραφα που καταχωρίζονται στην ηλεκτρονική προσφορά, και δεν απαιτείται να προσκομισθούν και σε έντυπη μορφή, γίνονται αποδεκτά, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις:

α) είτε του άρθρου 13, 14 και 28 του ν. 4727/2020 (Α' 184) περί ηλεκτρονικών δημοσίων εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα και, εφόσον πρόκειται για αλλοδαπά δημόσια ηλεκτρονικά έγγραφα, εάν φέρουν επισημείωση e-Apostille,

β) είτε του άρθρου 15 και 27⁵ του ν. 4727/2020 (Α' 184) περί ηλεκτρονικών ιδιωτικών εγγράφων που φέρουν ηλεκτρονική υπογραφή ή σφραγίδα,

γ) είτε του άρθρου 11 του ν. 2690/1999 (Α' 45), όπως αυτός έχει τροποποιηθεί και ισχύει, περί μείωσης διοικητικών βαρών και απλούστευσης διαδικασιών και ιδίως της προσκόμισης δημοσίων εγγράφων με απλή φωτοτυπία⁶

δ) είτε της παρ. 2 του άρθρου 37 ή της παρ. 2 του άρθρου 259 του ν.4412/2016, περί χρήσης ηλεκτρονικών υπογραφών σε ηλεκτρονικές διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων,

ε) είτε της παρ. 8 του άρθρου 92 του ν.4412/2016, περί συνυποβολής υπεύθυνης δήλωσης στην περίπτωση απλής φωτοτυπίας ιδιωτικών εγγράφων.⁷

---

⁵ Τα άρθρα 27 και 28 ενσωματώνουν τη ρύθμιση του άρθρου 27 της από 20.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α'68) που κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4683/2020 (Α'83), περί ηλεκτρονικών υπεύθυνων δηλώσεων.

⁶ Η ψηφιοποίηση (σάρωση/φωτογράφιση) ενός έντυπου εγγράφου ισοδυναμεί με απλή φωτοτυπία αυτού.

Επιπλέον δεν προσκομίζονται σε έντυπη μορφή τα ΦΕΚ και ενημερωτικά και τεχνικά φυλλάδια και άλλα έντυπα, εταιρικά ή μη, με ειδικό τεχνικό περιεχόμενο, δηλαδή έντυπα με αμιγώς τεχνικά χαρακτηριστικά, όπως αριθμούς, αποδόσεις σε διεθνείς μονάδες, μαθηματικούς τύπους και σχέδια.

Ειδικότερα, τα στοιχεία και δικαιολογητικά για τη συμμετοχή του Οικονομικού Φορέα στη διαδικασία καταχωρίζονται από αυτόν σε μορφή ηλεκτρονικών αρχείων με μορφότυπο PDF."

Σημειώνεται ότι, καθώς το άρθρο 27 του ν. 4727/2020 δεν αναφέρεται σε δημόσια έγγραφα, αλλά σε έγγραφα που εκδίδονται μέσω της ΕΨΠ για φυσικά πρόσωπα, η διάταξη του άρθρου 27 του ν.4727/2020 θα πρέπει να προβλεφθεί στην περίπτωση β) της ανωτέρω παραγράφου και όχι στην περίπτωση α) αυτής.

-Περ. 1.3.2 : Η φράση: «εφόσον έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τον ίδιο, θα πρέπει να φέρει εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών, χωρίς να απαιτείται θεώρηση γνησίου της υπογραφής» θα πρέπει να αναδιατυπωθεί κατά τρόπον ώστε, ειδικά όσον αφορά στην υπογραφή προσφοράς / αίτησης συμμετοχής, να συνάδει με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 37 του ν. 4412/2016.

- Προτείνεται η αντικατάσταση της αναφοράς της **περ. 1.6 της παρ. 1** σε "σφραγισμένο φάκελο", που αφορά την προσκόμιση εκ μέρους του οικονομικού φορέα των στοιχείων της ηλεκτρονικής προσφοράς που απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη έντυπη μορφή, από τον όρο "κλειστό φάκελο", όρος ο οποίος είναι ακριβέστερος, καθώς, βάσει της περιγραφόμενης στον νόμο διαδικασίας, ο φάκελος αυτός δεν αποσφραγίζεται κατά την έννοια που ο όρος αποσφράγιση έχει κατά τη διενέργεια της διαδικασίας εξέτασης προσφορών.

- **Περ. 1.7 της παρ. 1 :** Προτείνεται, αντί της αναφοράς των στοιχείων που δεν προσκομίζονται σε έγχαρτη μορφή, να αναφερθούν ρητώς τα στοιχεία που οφείλουν να προσκομισθούν σε έγχαρτη μορφή, όπως ενδεικτικά : α) η πρωτότυπη εγγυητική επιστολή συμμετοχής, πλην των περιπτώσεων που αυτή εκδίδεται ηλεκτρονικά, β) τα έγγραφα που δεν υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 2 του ν. 2690/1999, γ) ιδιωτικά έγγραφα τα οποία δεν έχουν επικυρωθεί από δικηγόρο ή δεν φέρουν θεώρηση από υπηρεσίες και φορείς της περίπτωσης α της παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 2690/1999 ή δεν συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση για την ακρίβειά τους, καθώς και⁸δ) τα αλλοδαπά δημόσια έντυπα έγγραφα που φέρουν την επισημείωση της Χάγης (Apostille) και δεν είναι επικυρωμένα από δικηγόρο.

---

⁷Ομοίως προβλέπεται και στην περίπτωση υποβολής αποδεικτικών στοιχείων σύμφωνα με το άρθρο 80 παρ. 13 του ν.4412/2016

⁸ (σχετικό έγγραφο ΔΙΣΚΠΟ/Φ.15/11932/11-6-2014 «Κατάργηση της υποβολής επικυρωμένων αντιγράφων εγγράφων)- <https://www.ypes.gr/katargisi-yPOCHREOSIS-yPOVOLIS-epIKYROMENON-antIGRAFON/>

Οι ανωτέρω (για τις περ. 1.6 και 1.7 της παρ. 1 του άρθρου 13) επισημάνσεις ισχύουν αναλόγως και για τις αντίστοιχες αναφορές του **άρθρου 14**.

13. Στο **άρθρο 15** "*Απόσυρση προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής*", θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι ο οικονομικός φορέας δύναται να αποσύρει την προσφορά του σε κάθε περίπτωση προ της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής για οποιονδήποτε λόγο και όχι μόνον λόγω μεταβολής των δηλωθέντων εκ μέρους του στοιχείων στο ΕΕΕΣ. Περαιτέρω, θα πρέπει να αναφερθούν αναλυτικά οι ενέργειες στις οποίες οφείλει να προβεί η αναθέτουσα αρχή (ο χρήστης) (σε συνδυασμό με την ισχύουσα ΥΑ). Ειδικότερο σκόπιμο είναι να αποσαφηνισθεί ότι στην περίπτωση απόσυρσης της προσφοράς – αίτησης συμμετοχής πριν από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης δεν απαιτείται έγκριση εκ μέρους του αποφαινομένου οργάνου της αναθέτουσας αρχής-αναθέτοντος φορέα. Επιπλέον, κρίνεται σκόπιμο, να αντικατασταθεί η φράση «*έγγραφης ειδοποίησης*», από τη φράση «*εγγράφου αιτήματος*» προς την αναθέτουσα αρχή / αναθέτοντα φορέα, καθώς ο όρος ειδοποίηση δεν καθιστά σαφές ότι απαιτείται ενέργεια / παρέμβαση της αναθέτουσας αρχής / αναθέτοντος φορέα για να ολοκληρωθεί η διαδικασία της απόσυρσης προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής.

14. Στο **άρθρο 16** "**Ηλεκτρονική Αποσφράγιση και Αξιολόγηση Προσφορών και Αιτήσεων Συμμετοχής**", κρίνεται αδόκιμη η διατύπωση "*Για τη διενέργεια της αποσφράγισης των (υπο)φακέλων απαιτείται η συμμετοχή τουλάχιστον δύο μελών της Επιτροπής Διαγωνισμού*", η οποία θα πρέπει να αναδιατυπωθεί κατά τρόπον ώστε να καθίσταται σαφές ότι η σχετική αναφορά δεν ρυθμίζει τον τρόπο λειτουργίας της Επιτροπής Διαγωνισμού, αλλά αφορά στην τεχνική απαίτηση χρήσης δύο τουλάχιστον κωδικών που έχουν αποδοθεί στην οικεία Επιτροπή. Στο ίδιο πλαίσιο, κρίνεται σκόπιμη η αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων του χρήστη της αναθέτουσας αρχής σε σχέση με τις αρμοδιότητες -δυνατότητες επικοινωνίας της αναθέτουσας αρχής καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας (βλ. ενδεικτικά και περ. 3.2 του άρθρου 17). Από τη διατύπωση της ρύθμισης της παρ. 3.2 συνάγεται ότι η σχετική επικοινωνία της αναθέτουσας αρχής και των οικονομικών φορέων, στο πλαίσιο λ.χ. του αιτήματος υποβολής διευκρινίσεων, λαμβάνει χώρα (αποκλειστικά;) μέσω του πιστοποιημένου χρήστη του φορέα διενέργειας της αναθέτουσας αρχής, και όχι της Επιτροπής του Διαγωνισμού (πρβλ και αντίστοιχες διατάξεις σχεδίου ΚΥΑ για ηλεκτρονικές διαδικασίες έργων, μελετών). Επίσης, κρίνεται σκόπιμη η διακριτή αναφορά και περιγραφή των ενεργειών για τις διαδικασίες δύο σταδίων, όπως και της αντιστροφής σταδίων αξιολόγησης στην ανοικτή διαδικασία, σε συνέχεια και της τροποποίησης του άρθρου 101 του ν. 4412/2016 με το άρθρο 41 του ν. 4782/21.

15. Στην **παρ. 2 του άρθρου 17** "Υποβολή και Αξιολόγηση Δικαιολογητικών Προσωρινού Αναδόχου και Κατακύρωση" θα πρέπει να εξετασθεί η σύντμηση της προθεσμίας των *"πέντε εργασίμων ημερών"*, η οποία, σε κάθε περίπτωση, δεν προβλέπεται από το νόμο, ώστε να μην προκαλεί αδικαιολόγητες καθυστερήσεις στη διαδικασία λαμβανομένης υπόψη και της διεύρυνσης της υφιστάμενης δυνατότητας συμπλήρωσης και στο στάδιο της υποβολής δικαιολογητικών κατακύρωσης.

16. Να διορθωθεί ο υπογράφων Υπουργός (αντί Επικρατείας, Ψηφιακής Διακυβέρνησης).

Από την επισκόπηση του περιεχομένου της υπό εξέταση Κοινής Υπουργικής Απόφασης δεν διαπιστώνεται παραβίαση υποκείμενου κανόνα δικαίου ή παρέκκλιση από τους ενωσιακούς κανόνες που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις.

VI. Συμπέρασμα

Κατόπιν όλων των ανωτέρω, η Αρχή, ασκούσα την κατά το άρθρο 2 παρ. 2, περ. γ, υποπερ. γγ, του ν.4013/2011 αρμοδιότητά της, αποφασίζει ομόφωνα την παροχή σύμφωνης γνώμης επί του υποβληθέντος σχεδίου Κοινής Απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, με θέμα *«Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων Προμηθειών και Γενικών Υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)»*, με τις προπαρατιθέμενες παρατηρήσεις, τις προτεινόμενες αναγκαίες βελτιώσεις και νομοτεχνικές διορθώσεις, κατά τα ανωτέρω διαλαμβανόμενα (υπό κεφ. **V** παρ. **Δ** της παρούσας).

Αθήνα, 26 Μαΐου 2021

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Πρόεδρος

Γεώργιος Καταπόδης